

EDEN IZMED GLAVNIH VOJNIH OBJEKTOV za bombardiranje so železniški centri. Razdri sovažnik vzmikališča, mostove in križišča. pa mu je promet za mnogo dni ali pa celo za tedne ustavljen. Gornje je slika nekje z bojišča, kjer je bil velik del železnice centra za tovorni in osebni promet razdejan.

Spletke Londona za obvarovanje Petrovega trona

JUGOSLOVANSKA ZAMEJNA VLADA STANE MILIJONE NA LETO.—PETER OSKRBLJEN Z VLOGAMI V ZED. DRŽAVAH.—SRBSKI POLITIKI PRETE Z RESIGNACIJAMI

Iz Londona poročajo, da so se ta teden začela tam pogajanja za sporazum med kraljem Petrom in zastopniki Tita. Churchill želi, da se Peter vrne v Beograd v kraljevski službi, obenem pa hvali Tita, kakor je to storil spet v svojem govoru v nedeljo 26. marca.

Petrov obisk v London

Ko je Peter II. prišel v začetku marca iz Kaira v London, so iz angleških časnikarjev virov poročali, da je dospel tja v namen rešiti svoj tron in v ta namen skleniti sporazum s Titom. V Angliji ima Peter veliko prijateljev in tudi sorodstva. In Winston Churchill mu je zagotovil, da mu bo Anglija pomagala na prestol, ki ga mu je zapustil njegov oče.

Po prihodu v angleško glavno mesto pa se je izkazalo, da Petru ni mnogo na tem, da bi se potegoval za prestol. Niti ne, da se bi ponujal za četnika Mihajloviču ali pa Titu za partizana.

Namesto tega se je rajše oženil. Sile mu ni, plačo ima veliko brez vsakega dela, prejema jo zgolj za svoj kraljevski titel, in svojih ministrov in vse, druge dvorne navlake je sit.

Dvorna poroka

Takoj po tem obisku v London je dal časnikarjem razume, da se za državne stvari briga njegova vlada v Kairu, on pa je prišel v angleško glavno mesto zaradi svojih privatnih zadev. Njegovo spremstvo je pojasnilo, da se bo oženil, in da ne bo dvornih ceremonij.

To, da se je oženil, so mu v angleškem ministrstvu vnanjih zadev povsem odpustili. Znano jim je, kako je bilo z njegovim Edwardom, ki je veliko starejši od Petra. Petru je po legalističnih pravilih določeno obdržati Jugoslavijo v monarhistični obliki vlade.

Velik pomp

Peter se je poročil z grško princezo Aleksandro, ki je par let starejša od njega, kar pa v ljubezni nič ne pomeni.

Pomenila pa je Petrova poroka to, da se je na nji zbral ves potapljaljoči dvorni sijaj. Seveda, angleški kralj je bil s svojo družino tudi navzoč, in on je bil v tej družbi edini, ki je kaj pomenil. Na poročni slavnosti je bil baže tudi knez Pavle z Olgo, dasi se ju ni oglašalo. Petrova mati kraljica Marija, živeča v Angliji, sestra rumunskega kralja Karla, ki je sedaj v Mehiki, pa ni hotela na poroko svojega sina. Udeležili pa so se jo nizozemski, norveški, grški in mnogi drugi dvorjani, večinoma taki, ki so v ubežništvu in čakajo zmage zaveznikov, da se z njihovo (Konec na 5. strani.)

Čemu toliko nezaupanja v vnanjo politiko Anglije, Zed. držav in Rusije?

Kaj pravzaprav so nameni ameriške, angleške in sovjetske vlade glede bodočnosti Italije, oziroma kakšno vlado ji skušajo utrditi? In koliko ji namenjajo dati nazaj od njenih priropanih posestev? Kaj s slovanskim Primorjem?

Čemu ne zavržejo tako koruptnih, nazadnjaških, potratnih zamejnih vlad, kakor je Petrova vlada v Kairu?

Ali bomo kolonialna ljudstva, ki jih je imela n. pr. Nizozemska, izročili nji nazaj v izkoriščanje in jih s tem porinili v ponovno sužnjevanje kartelom nizozemskih, angleških in ameriških kapitalistov?

Kaj pravzaprav hočemo z Nemčijo, ko jo premagamo?

Čemu odpravimo francoski osvobodilni odbor v Alžiru in si iščemo opore med reakcijo v Franciji, kakor smo si jo v Italiji?

Za koga naj sploh velja atlanski čarter in kaj pravzaprav pomeni? In komu bomo pripomogli v obetane štiri svobodščine?

To žele izvesti v Zed. državah, v Angliji itd. vsi iskreno demokratični in delavski krogi. Oni hočejo zmago in pravičen mir. Drugi imajo zle namene. N. pr. v tej deželi mešajo diplomatično mlačo s takimi vprašanji posebno reakcionarni prvaki republikanske stranke, ker si upajo dobiti glasov s to taktiko.

Predsednik Roosevelt je kritikom njegove in Hullove vnanje politike dne 24. marca odgovoril, da se borimo za svet, v katerem napadi na mirno ljubne dežele in diktature ne bodo več mogoče. Za svet, na katerem bodo tiranstva odpravljena in človeštvo pa bo imelo svobodo, enakopravnost in pravičnost neglede na plemenske in verske razlike. Tako bodo vsa ljudstva živela v miru, častno in v blagostanju.

Slično je v svojem govoru minulo nedeljo podarjal Churchill.

Je pa na svetu še veliko ljudi, ki niso pozabili na še lepše besede v prejšnji vojni. Primerjajo lepa gesla sedanjih državnikov s tem, kar se godi v resnici. Nikjer dosedaj še nismo pokazali, da se uveljavlja obetana načela, z izjemo v Jugoslaviji, a tudi glede nje se nam iz Londona obetajo velika presenečenja. Pa ne demokratom, temveč reakciji v korist.

Napori za rešitev jugoslovanske politične krize

NEW YORK. (ONA) — Zunanji minister Titove vlade, dr. Jos. Smolaka, je prispel v London, da se udeleži posvetovanj, ki so se začela tam z namenom, da se razreši zamotana jugoslovanska politična situacija.

Informacije, katere je prejela Overseas news agency, trde, da je navzočnost dr. Smolake najbrže znak bližajočega se sporazuma med Titovo vlado in ubežno administracijo kralja Petra in predsednika Puriča.

Zelo verjetno je, da zunanji minister maršala Tita, ki kot sedemdeset-leten starček ne bi bil odpotoval na tako dolgo in težko

in celo nevarno potovanje, ako ne bi bil imel gotovosti, da obstoja možnost rešitve, ki bo partizanom kolikor toliko ugodna. Da pa je prav tako rešitev krize možna in verjetna, je bilo že v precejšnji jasnosti povedano v govoru, katerega je imel pred kratkim angleški premier Churchill v poslanski zbornici.

Smolaka je bil po prvi svetovni vojni delegat Dalmacije na mirovni konferenci. Nahajal se je v pokoji, ter je prevajal različne knjige, ko so Titove sile zasedle mesto, katero so iztrgale Nemcem iz rok. Split je izbral njega kot svojega najznamenitejšega meščana, da preda mesto Titovim četam. Takrat je prišlo do tega, da je Tito imenoval dr. Smolaka za svojega zunanjega ministra — bilo je to meseca septembra 1943.

Kralj Peter in premier Purič sta tudi v Londonu na posvetovanjih z angleškimi uradnimi krogi in morda tudi s Smolako. Dr. Smolaka je znamenit jugoslovanski pravnik, rodom iz Splita, v Dalmaciji. Ustanovil je prvo agrarno stranko v Dalmaciji in njegov program za razdelitev zemlje med kmete je bil sprejet od prve jugoslovanske vlade leta 1918. On je najznamenitejši strokovnjak glede konstitucionalnega prava v Jugoslaviji. Bil je jugoslovanski poslanik v Vatikanu in v Spaniji, predno je tam izbruhnila meščanska vojna.

ahko rešili, če bi imeli socialno zdravstvo, namesto milošinske bolnišnice. Niti ne vedo, da zdravnik nasprotuje javnemu zdravstvu edino vsled svojih koristi. Za bolnike jim ni. Nekoč je bilo med zdravniki nekaj socialistov, ki so bili pionirji v propagiranju javnega zdravstva. Pa so pomrli in ni nikogar več na njihovo mesto. Vendar pa se bo moralo ljudstvo nekega dne v ta problem poglobiti in proglasiti zdravstvo za prav tako javno ustanovo, kakor je pošta, vodovod in obramba dežele. Zdravniki ne bodo, ko se privadijo, nič na škodo, ljudstvo pa bo imelo od javnega zdravstva korist, ki bo v denarju pomenila stotine milijone dolarjev. In pa zdravje za ljudi.

Ker v naši deželi kontrolira tisk "privatne enterprize", ljudje nič ne vedo, koliko bolnikov bi

Kontrola nad cenami za potrebščine je izgubila svojo moč

Zivilsko vprašanje je v času vojne za civilno prebivalstvo eno izmed najvažnejših. Če ni hrane, ni mogoče delati. Ako se jo dobi v glavnem le v tihotapstvu, čemur pravijo tu "black market", je delavec najbolj prizadet.

Vsled tega ameriška vlada podarja, da je vsa njena notranja politika usmerjena na tem, da se dežele ne požene v inflacijo in da se vsaki družini omogoči dobavljati zadostno količino hrane po kontroliranih cenah. To nalogo ima posebni urad zvezne vlade, ki se z začetnicami imenuje OPA. (Office of Price Administration.)

Kongres je od njegove ustanovitve sem določal temu oddelku prilično visoke vsote za vzdrževanje uradnikov, ki naj bi držali cene na določeni črti, a ta poteza se ni povsem posrečila. Splošno pritoževanje proti neuspešni kontroli OPA je prišlo iz mase, in na drugi strani pa so se podali v boj zoper to ustanovo tudi spekulanti. Zanje je glavni cilj profit in njihovo mnenje je, da jim naj ga nihče ne ovira.

In res se dogaja, da se spekulanti in niti prodajalci na drobno ne ravnaajo po vladnih naredbah.

OPA v Chicagu je ugotovil, da je tu 12.724 prodajalen, ki razpečavajo živila. Samo četrtina izmed njih se jih ravna po zakonih, druge pa vse uporabljajo v tekmi za dobički "nadstropne" cene.

Poznavalci pravijo, da tudi teh 25 odstotkov trgovcev z živili krši postavbo, toda preiskovalcem OPA so se znali izogniti z opreznostjo, ker so baš takrat vršili vse tako, saj na papirju, kakor zahteva zakon.

V dnevnem tisku so poročila o tihotapstvu z gasolinom, prej so bila slična poročila o mesarski industriji in iz vsega tega je razvidno, da so naše regulacijske postavbe zgolj gangsterjem v korist. In pa spekulantom seveda.

tejšega meščana, da preda mesto Titovim četam. Takrat je prišlo do tega, da je Tito imenoval dr. Smolaka za svojega zunanjega ministra — bilo je to meseca septembra 1943.

Kralj Peter in premier Purič sta tudi v Londonu na posvetovanjih z angleškimi uradnimi krogi in morda tudi s Smolako. Dr. Smolaka je znamenit jugoslovanski pravnik, rodom iz Splita, v Dalmaciji. Ustanovil je prvo agrarno stranko v Dalmaciji in njegov program za razdelitev zemlje med kmete je bil sprejet od prve jugoslovanske vlade leta 1918. On je najznamenitejši strokovnjak glede konstitucionalnega prava v Jugoslaviji. Bil je jugoslovanski poslanik v Vatikanu in v Spaniji, predno je tam izbruhnila meščanska vojna.

ahko rešili, če bi imeli socialno zdravstvo, namesto milošinske bolnišnice. Niti ne vedo, da zdravnik nasprotuje javnemu zdravstvu edino vsled svojih koristi. Za bolnike jim ni. Nekoč je bilo med zdravniki nekaj socialistov, ki so bili pionirji v propagiranju javnega zdravstva. Pa so pomrli in ni nikogar več na njihovo mesto. Vendar pa se bo moralo ljudstvo nekega dne v ta problem poglobiti in proglasiti zdravstvo za prav tako javno ustanovo, kakor je pošta, vodovod in obramba dežele. Zdravniki ne bodo, ko se privadijo, nič na škodo, ljudstvo pa bo imelo od javnega zdravstva korist, ki bo v denarju pomenila stotine milijone dolarjev. In pa zdravje za ljudi.

Ker v naši deželi kontrolira tisk "privatne enterprize", ljudje nič ne vedo, koliko bolnikov bi

Volilna kampanja za predsednika v senci demagogov

IZRABLJANJE VOJNE V VOLILNE NAMENE LAHKO NAPRAVI TEJ DEŽELI OGROMNO SKODO. — REAKCIONARJI OBEH STRANK BREZ SMISLA ZA ODGOVORNOST

Zed. države imajo vsled svoje gospodarske in vojaške veličine po svetu ogromen vpliv. Toda kakšen? Roosevelt zastopa eno, politiko, njegova stranka drugo in republikanska pa se gnjava, da ga v novembrijskih volitvah povsem strmoglavlj.

Demokracija v napačni obliki

V Londonu, v Franciji, v Moskvi in drugod jih skrbi. Kajti če zmaga histerija, ki jo seje republikanska reakcija, in toriji demokratske stranke, bodo vsa obetanja, ki so prihajala o namelih in ciljih te vojne od Roosevelta, padla v vodo.

Veselila pa se bo zopet "nacionalistična" republikanska stranka, v glavnem, ker bo zmaga.

Sedaj smo v takem stanju vojne, ko vsaka dežela želi točno vedeti, kakšno stališče zastopajo vlade tistih velesil, ki bodo zmagale v vojni. O Rusiji je znano, kaj hoče.

Toda ni pa tudi o nji nič jasne, kaj hoče z ozirom na ureditve drugih dežel, n. pr. Italije, Francije, Nemčije, Grčije itd.

Nejasnost tudi v ameriški politiki

Kar se tiče Moskve in Londona, sta si na jasnem, da pod Rooseveltom lahko pričakujeta vse mogoče sodelovanje in pomoč. Toda kaj pa potem, ako zmaga politika McCormickove familije? Ta je za porazenje Rusije in za sodelovanje z Nemčijo, lasi tega nikjer direktno ne nagaša.

Ameriški podpredsednik Wal-

lace jo dolži, da deluje za fašizem.

Ampak volilna kampanja, ki bolj in bolj zažareva čim bližje se pomikamo do meseca junija, v katerem bodo republikanci in demokrati odločili, kdo naj bodo predsedniški kandidati, dobiva oblike, ki so nevarne vsemu, kar je storil in propagiral new deal.

Sušljanje v prid fašizma

Po vsi deželi se širi mogočno, dobro financirano podtalno gibanje, da smo v vojni zaradi tega, ker imamo "žida" za predsednika. Čeprav je to iz trte izvito, med neuko maso demagogija vendarle vleče.

Republikanski podtalni agitatorji, in enako demokratski, sušljajo, da so naši milijoni fantov in mož v vojni v obrambo nemških Židov. Drugim pripovedujejo, da smo v vojni zato, ker hočemo rešiti mednarodne banke.

Hujskanje se vrši tudi pod gesli vere in materijalne pomoči.

Sploh je sedanja volilna kampanja med republikanskimi in demokratsko stranko skrajno breznačelna. In CIO, ki je obljubljal, kako zelo bo posegel vanjo, pa se mora otepati največ sam s sabo.

Negotovost v vnanji politiki

Ameriške volitve v tem slučaju pomenijo za Anglijo, Rusijo in vse druge dežele velik vprašaj: "Kdo bo zmagal v njih?"

Ali morda struja, ki je bolj prijazna Hitlerju kot pa Rusiji?

(Konec na 5. strani.)

Klubi JSZ sedaj v težkem položaju

Clan JSZ v Clevelandu nam v pismu omenja, da sta ondotna dva naša kluba vsled sedanjih razmer v zastoju. Smatra, da se morda le klub št. 1 v Chicagu giblje v stari živahnosti.

Iz dopisov iz Bridgeporta, O., je razvidno, da je v resnici živahen klub št. 11 JSZ. V njemu razpravljajo člani iz naselbin ondotnega okraja o vsem in v tem klubu se navadno snujejo načrti za delo bodisi v katerikoli naši akciji v vzhodnem Ohio.

V Clevelandu in v Chicagu vrše te naloge posebne krajevne organizacije, ki so nastale za jugoslovanski relief, za Sans itd. Klub št. 1 je v njih zastopan s svojimi člani, toda svoje delo vrše pod drugimi firmami. Isto se lahko reče o naših članih in somišljenikih v Detroitu in drugje.

Vsled znanih vzrokov je iniciativa, kakršna je za te akcije včasih prihajala iz JSZ, bila drugje podvzeta: Zaradi vojnih razmer je delo naših klubov silno otežkočeno tudi na prosvetnem polju, na političnem polju pa jim je največja ovira polom gibanja, od katerega smo veliko pričakovali in se ukani v svojih nadah.

Ampak to gibanje se bo obnovilo, ker ga zahteva zgodovinski razvoj. Tudi vojne bo konec in z njo vred raznih začasnih akcij. A naloge, kakršnim so posvečeni naši klubi, pa bodo ostale. Kjer je klub JSZ prenehal, tam je težko ustanoviti novega. Torej ohranimo te, ki jih imamo, čeprav je sedaj člane težko privabiti na seje, in četudi smo morali opustiti razne priredbe, pevске zборе in dramatik.

Delujemo pa lahko še vedno z uspehom za naš tisk, predvsem za Proletarca, in ko pride naš dan, bo tudi gibanje, ki ga ta list propagira in zastopa, znova zažarelo. Naše delo in boj je posvečeno bodočnosti!

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zalta
Business Manager.....Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2864

V vojno se je lahko umešati, a težko je priti iz nje

Ofenziva zavezniške diplomacije na Finsko, Bolgarijo, Madžarsko in Rumunijo, da se naj umaknejo iz vojne dokler je še čas, ni uspela.

Niti ne pritisk na kvizlinške države, kot so n. pr. Slovaška, Hrvatska in neposredno razne druge Hitlerjeve trdnjave v Evropi.

Finska je bila potegnjena v vojno kmalu po Hitlerjevem napadu na Poljsko zaradi tega, ker ji Rusija ni zaupala, pa je zahtevala od nje jamstev za svojo varnost. Te zahteve so bile vse na račun Finske, katerim se bi morda lahko izognila, ako bi se hotela v vnanji politiki osloniti ob Moskvo.

Ko je Nemčija napadla Rusijo, se ji je Finska takoj pridružila in s tem napravila najusodnejšo zmoto. Šla je s Hitlerjem v veri, da bo Sovjetska Rusija razpadla pod nemškimi hordami in mu je v ta namen pomagala kolikor je mogla.

V Helsinkih sedaj vedo, da so se zmotili. Nič jim ni všeč, da se je vojni tok zaobrnil drugače kot pa so oni pričakovali. Ob enem se zavedajo, da je položaj sedaj tak, ki zanje pomeni "biti ali ne biti".

V svoji prvi vojni s Sovjetsko Rusijo so imeli Finci simpatije vsega sveta, čeprav so mnogi izmed demokratičnih krogov zatrjevali, da se gre v Moskvi edino za varnost Leningrada in Baltika, ne pa proti Finski. Izkazalo se je, da so bili v pravem.

Finska je poražena, ni pa še zasedena, razen od "zaveznikov" Nemcev. V vojni vztraja, dokler bo Nemčija vztrajala. Finci so borci, teren jim je ugoden in Ruse sovražijo ne toliko zaradi Rusov, pač pa vsled carizma, pod katerim so trpeli in se mu izmed vseh ljudstev carjeve države najpogumnejše upirali.

Sedaj so imele prilikost, da se umaknejo iz vojne. V to so se sami ponudili. Seveda, s povabili ameriške vlade, in z obetanjem, da bodo sovjetski mirovni pogoji zanje jako zmerni.

Tako je prišel odgovoren bivši finski državnik v Stockholm, da se posvetuje s sovjetsko ambasadorico Kolontajev, ki je finskega rodu in na Finskem vzgojena. Ona je oseba Stalinova prijateljica, zato ji ni težko govoriti z njim kakor čuti in misli.

Ko je dala svojemu tovarišu, bivšemu revolucionarju v bojih proti carizmu, pogoje sovjetske vlade, so se mu zdeli dobri in jih je finski vladi priporočil v sprejem.

Niso ji bili všeč. Predložila jih je na tajni seji parlamentu in predlagala zavrnitev.

Finsko ljudstvo vsled cenzure ni bilo o tem nič poučeno. Bralo je edino vladno propagando, a sovjetski radio pa si upa le malokdo poslušati. In radio aparati so tam zelo redka stvar in ob enem pod strogo policijsko kontrolo.

Finski vladi je finska socialistična stranka lani priporočila, naj preneha z vojno. Letos spet. In potem še švedska socialistična stranka, nato ameriški državni department, in potem pa še stari švedski kralj Gustav.

Seveda, priporočati je lahko. Ampak ko se udinjaš gospodarju in si potem navezan nanj, moraš ostati z njim, pa naj pride karkoli.

Tak je bil v minulih tednih položaj s finsko vlado. Taka kot je, je navezana na Hitlerjev tretji rajh. V slučaju, da ji bi bilo za mir, bi se morala odločiti zanj na parlamentaren način, ki na Finskem teoretično še prevladuje, to je, morala bi odstopiti, v novo vlado pa vstopiti tak ljudje, ki bi imeli zaupanje Rusije in bi dobili od nje čim ugodnejše pogoje. To, da je dala Moskva Finski prilično dobre pogoje, smo že omenili. Ampak pogoji niso glavno. Najvažnejše je, kako bo zmagovita dežela ravnala s premaganom v tem slučaju Rusija s Finsko potem, ko bo na svetu mir.

Finska je v vojni z Rusijo. Je zaveznica Hitlerjeve Nemčije. Njen namen je Nemčiji pomagati razbiti Sovjetsko unijo.

Na drugi strani pa je tako: Anglija je s Finsko v vojni na papirju. Zed. države so z njo v prijateljstvu. Finski poslanik je priznan v Washingtonu in naš v finskem glavnem mestu.

To stanje ne more ostati. Zato je naš državni tajnik Hull priporočil Finski, da se naj umakne iz vojne. Po njegovem mnenju so ruski pogoji zmerni in boljši bi pozneje ne mogla pričakovati.

Pogajanja so bila javno zaključena, tajno se še nadaljujejo. Vpadi zavezniške diplomatske propagande v Bolgarijo se tudi niso obnesli.

In ne v Rumunijo in Madžarsko. Še manj v Slovaško. Slednja — klerikalna kot je — edino želi, da jo bi zasedle ameriške katoliške čete, torej nalašč izbrane v ta namen. Toda slovaškim kvizlingim je odzvonilo. Sovjetska armada je tam in čehoslovaška vlada je sklenila pogodbo z Moskvo, ne z Londonom in Washingtonom. To je diplomatska stvar, a ni zagonetka.

Bolgarija, ki ni v vojni z Rusijo, je pa v vojni z Anglijo in Zed. državami, se tudi neče "umakniti". Ko so se začeli v zavezniški javnosti čuti glasovi o umiku Madžarske, jim je storil konec Hitler.

JAPONCI NA MARSALSKEM OTOCJU dobesedno iztrebljeni iz lisicjih luknj. Ameriški topničarji so posrečeno zadeli v njihov blog in eksplozija jih je pometala ven kot priča gornja slika.

S. SNOY O TAKTIKI MOSKVE, PREPIRIH IN O SOCIALIZMU

Bridgeport, O. — V dopisu v Proletarcu z dne 15. marca sem omenil konfuzne polemike o tekočih dogodkih in vprašal, na naslov urednika, katera razlaga o socializmu pravzaprav je pravilna. Dopisi te vrste se pojavljajo v raznih listih, ne samo od drugih ljudi, pač pa tudi od takih, ki spadajo v stranko ali v JSZ, ali pa se saj štejejo za pristaše socializma in s tem za soderge v delavskem gibanju.

Eni svoje argumente podpirajo s trditvijo, da vse na svetu se spreminja, kar je resnica. Ampak tu se gre največ zaradi akcij in korakov v njih, ki se jih sedaj podvzema. Na primer v Rusiji.

V Prosveti z dne 28. feb. je na prvi strani novica, kako je voditelj soc. stranke Norman Thomas kritiziral v Chicagu pred člani kluba eksekutivnih uradnikov politiko Rooseveltove administracije, "katero mu diktirata Moskva in Londoni, ne pa ameriško ljudstvo." Izvajal je, glasom istega poročila v Prosveti, da "Rooseveltova administracija gladi pot tretji svetovni vojni z balkaniziranjem Evrope po instrukcijah, ki jih dobiva iz Moskve in Londona." In da po teh navodilih pomaga v ambicijah angleškega imperija, Holandski itd., da si obvaruje svoje imperialistične pridobitve.

Poročilo pravi, da taka politika (Rooseveltove administracije) ne vodi v svobodo ali demokracijo, pač pa gladi le pot Stalinu, da postane diktator Evrope in Azije.

Da-li Thomas o tem kaj ve ali ne, meni o tem ni toliko znano. Ampak je eden izmed onih, ki še drži stranko, kolikor se je more držati. Jasno pa je, da kolikor se ga citira iz njegovih govorov, je napram ruski vnanji politiki jako kritičen.

Par dni pozneje je začel v Prosveti tudi A. Garden z razpravo o ruski situaciji, in sicer v sličnem tonu. Ob enem je dodal, da se nekateri z njegovimi izjavami morda ne bodo strinjali, a označil jih je za fakte. Garden v svojih razpravah ni oseb in o njemu dobiš vtis, da se ga ne da omajati. Poudarja, da veruje v demokratični socializem. Nekateri pa pišejo ravno nasprotno.

Ves svet občuduje hrabrost ruske armade kot tudi odločni upor partizanov, od kar se je o

njihni hrabrosti resnično izvedelo.

Ampak moje vprašanje na urednika tega lista se je tikalo, če je pač toliko različnih mnenj, kateri socializem je pravi? Je ta: Socializem je še vedno cilj svobode in demokracije onih, med katere spadata Thomas in Garden, kar je razvidno iz njihovih razprav, in mislim, da tudi urednik Proletarca.

Ne mislim s tem nikogar žaliti in ne z njim polemizirati, ampak nekaj dopisov — ne v Proletarcu — bral sem jih drugje, pa so bili v razlaganju socializma takšni, da se križajo z obstoječimi načeli, čeprav se piše, da se smatrajo za pristaše socializma.

N. pr., koliko smo pisali proti fašizmu! Koliko socialistov je bilo mučenih in ubitih vsled njihovega prepričanja, recimo v Italiji! Kako je delavska masa v Italiji delovala, da se bi odstranilo Badoglio, ki je bil fašist prvega reda in tudi sedaj ni postal jagnje.

Koliko naših bratov in sester v domovini je postalo žrtev armade in druge fašistične drhali, kateri je bil on glavni poveljnik?

In dne 13. marca pa je radio oznanil, da je Stalinova vlada priznala Badoglijevo vlado in da je v tem prekosila Anglijo in Ameriko. Državni tajnik Hull je dne 17. marca izrazil, da je isto storila ne da bi se o tem kaj posvetovala z ameriško vlado.

Radio-komentator Raymond Grant Swing, ki je v prilog Jugoslavije in Rusije rekel že mnogo dobrih besed, je to priznanje Moskve (vlade Badoglija in kralja) dne 14. marca obsojil. In z enakega stališča so vzeli tisto priznanje delavski in liberalni elementi v Italiji, ker so za iznebitve Badoglijeve vlade in kralja. Seveda, dogodki se čudno razpletajo in zato se tudi ljudje čudno počutijo, kadar vidijo, da ne vedo, na koga se bi se zanesli izmed vlad v tej vojni, posebno tisti, ki imajo vero, da bo Rusija tista, ki jim bo stala na strani proti reakciji.

Kajpak, kritizirali smo barantanje (ameriške in angleške vlade) z Darlanom, z vlado v Vičnyu, a kaj pa naj rečemo sedaj? Kakšni so izgovori? Brodovje? Yes, se bomo mogoče razočarali, za kar pa nismo mi odgovorni. Ampak dosti pisanja in zbadljivki si bi lahko prihranili, ko bi bili nekoliko bolj potrpežljivi in manj prerokovali, ker napačno uganjanje vse pokaži. Saj veste, kam privede napuh. Take zmote lahko privede-

jo ves svet v nove pogube.

V teh pretresanjih se je med nami veliko omenjalo SANS. Naloga te organizacije je delati za osvoboditev Slovenije, da bo demokratična in dobila pravice, ki gredo narodom. V ta namen delujemo kolektivno. Prirejamo shode in zabave. Moje geslo je, DELAJMO za stvar, vsi s ciljem, da se pribori narodu politično pravičnost in gospodarsko zasočito.

Ampak koliko preprirov je že bilo radi tega, a priznam, da je bilo v največ slučajih res treba odločno nastopiti. Posebno proti posameznikom in strujam, ki so netile razdor. To se je premagalo. Moja skromna želja je, da se teh sporov ne bi zaneslo še v druge ustanove. Razprave so povsod dobre. A v njih mora vladati načelo strpnosti in demokracija. Kjer tega ni, je morala ubita in nastane zastoj.

Joseph Snoy.

J. H. MAURERJU V ZADNJI SPOMIN

Hermine, Pa. — Ko sem dne 17. marca prijel v roke Pittsburgh Press, mi je šinil pred oči naslov, da je James H. Maurer umrl. Bil je socialistični pionir in preminul je, ko mu je bilo že blizu 80 let.

Pokojni James je bil nemškega pokolenja, rojen v Readingu. V okraju, kjer imenjujejo potomce prvotnih naseljencev za "Pennsylvania Dutch". Njegov oče je bil redar, ki je umrl, ko je bilo njegovemu sinu Jamesu 9 let. Takoj v tej rani mladosti si je bil primoran sam služiti kruh in pomagati svojim.

V tem položaju ni utegnil v šole, kot sploh one dni le malokateri delavski otrok. Znanje si je pridobil kot samouk.

O svojem trnjevem življenju je nam pokojni Maurer dostikrat pravil. Bil pa je hvaležen naključju, da se je že v zgodnji mladosti znašel v delavskem gibanju, ki je bilo takrat še veliko bolj obsodeno kakor dandanašnji. Pridružil se je Debsovi skupini, oziroma jih je bilo raznih delavskih struj mnogo takrat, a so se zedinile večinoma vse in posledica je bila socialistična stranka, kakršno smo poznali do leta 1936. Ostal ji je zvest do omejenega leta. Ko se je pojavil razdor v nji, podvzel od struje takozvanih militantov, je postal razočaran, in že pred omenjeno konvencijo ga je obiskala težka nesreča. Zadel ga je mrtvoud po eni strani telesa in to ga je primoralo v umik iz aktivnosti. Od takrat pa do svoje smrti je bil invalid.

Ko je bil leta 1910 izvoljen v pennsylvansko legislaturo, je dvignil v času stavke premogarjev v Westmorelandu (1910-11) precej prahu z razkrinkavanjem operatorjev ter njihovih kompanijskih trgovin, v katerih so morali premogarji v naprej pustiti vse, kar so zaslužili v rovi. Ako so se oderuskim cenam protivili, so bili odslovljeni. Zelo si je Maurer prizadeval predstaviti javnosti v razumevanje, kaj da so "pennsylvanski kozaki" — takozvani "state

vplivom družb premogovniških baronov in pomagali razbijati stavke in držati delavce v podložnosti. Te vrste "državna" policija je rada izzivala premogarje "v nepostavna dejanja", čim se je kje zaznalo, da se organizirajo v unijo. Ko so koga izmed rudarjev izvalili, ali naveli v spoprijem, so pa začeli tepsti vse od kraja.

Sele po zaslugi guvernerja Pinchota so "kozaki" izgubili svojo vlogo.

Maurer je prišel na pozorišče tudi v stavki l. 1922. Spominjam se, ko nam je govoril v Uniontownu, Pa. Še sedaj mi zvene njegove besede, ko je delavce klical v vztrajnost in ob enem jih učil, kako se lahko iznebe krivic, če se poslužijo političnega polja. Takrat je bil Maurer še korenjak.

L. 1924 — torej dve leti pozneje, sem se srečal z njim na delavski konferenci za politično akcijo v Pa., na kateri smo podprli kandidato wisconsinskega senatorja progresivca LaFolletta za predsednika Zed. držav na neodvisni listi, oziroma na socialističnem tiketu, ker je omenjenega kandidata sprejela za svojega tudi socialistična stranka.

Od takrat sem ga na socialističnih konvencijah in raznih drugih delavskih konferencah še velikokrat srečal, skozi do leta 1932, ko je bil kandidat za podpredsednika Zed. držav na tiketu soc. stranke.

Na en tak kampanjski shod smo ga povabili tudi v Westmoreland Co., na Manor, Pa.

S. Maurer je bil 16 let predsednik Pennsylvanske delavske federacije. S to svojo važno pozicijo je veliko vplival na pennsylvansko legislaturo in njegova zasluga je, da je sprejela za delavstvo precej dobrih zakonov, marsikako predloga pa je Maurer preprečil v sprejem, če je bila nasprotna ljudskim interesom in unijam.

Tudi zakoni za odškodnine poškodovanim delavcem in razne druge navedbe v prid delavske zaštite so bile sprejete veliko vsled njegovih prizadevanj. On je znal namreč svoje načrte tako zagovarjati in poslane prepričati, da to, kar jim priporoča v sprejem, je pravilno in pravično. V poznavanju socialnih problemov si je pridobil tolikšen ugled, da ga je guverner imenoval v takozvano komisijo, z nalogo, naj poskrbi, da bo postava pravilno uveljavljena in da bo funkcionirala, kakor je zamišljena.

V študiranje socialnega zavarovanja se je Jim podal pred mnogimi leti tudi v Nemčijo, kjer je tedaj prvačilo delavsko gibanje kot le v malokateri drugi idejeli. Ko se je vrnil z novimi dognanji, je dokazoval, da je socialna zaštita tukaj veliko bolj izvedljiva kot pa kje drugje v tistih letih. Vsled tega so se kapitalisti v Penni začeli zanj bolj zanimati in mu ponudili \$30,000 podkupnine, če se umakne in utihne. Tako nam je Maurer javno povedal l. 1924 v Harrisburgu.

Kakor pokojni Victor L. Berger v Milwaukeeju, ki se je boril za delavske koristi v kongresu, tako se je Maurer v pennsylvanski zakonodaji.

Ko sem l. 1932-33 podlegel v prizadevanjih ohraniti si trgovino, je o tem izvedel tudi pokojni Maurer. Ker je bil eden izmed direktorjev delavske šole v Brookwoodu, in je bila za mesto Pittsburgh določena ena subvencija za vzdrževanje učenca ali učenke v omenjenem kolegiu, je Maurer priporočil vanj mojo hčerko, ki je pred tem graduirala iz višje šole. V kolegiu je bila eno leto, dasi bi lahko ostala v njemu dve leti.

Maurer je moje razmere prilično poznal in zaeno z mnogimi drugimi vedel, koliko gorja so mi napravili nazadnjaki in nekateri drugi neprijatelji. Vsi so vedeli, koliko je podpisani ob vsaki priložnosti prispeval v korist stranke in sploh vsaki drugi dobri stvari.

Maurer, Berger, Hillquitt, in pred vsemi pa Debs, so bili iskreni socialistični borci do konca svojih dni. Ako bi bil zvezni kongres ona leta nje poslušal, in druge socialiste širom dežele, pa se bi kriza l. 1929 ne mogla dogoditi v tako katastrofalni meri kakor se je.

In če bi bilo po socialističnih nazorih, nam ne bi bilo treba vsakih nekoliko let v vojno. Tisti, ki sedaj tako zabavljajo čez vojno, so enako zavračali socia-

vojne lahko odvrnili in imeli blagostanje ter vzajemnost, namesto gorje in pa vprašanje, kaj bo po vojni.

James H. Maurer je deloval za boljši svet nesebično na edino pravilnem temelju, to je, za socializem. Njegovo delo ne umre.

Anton Zornik.

AMERIŠKI TISK O JUGOSLAVIJI

Vsakdo, ki želi dobiti jasno sliko o mišljenju ameriške javnosti v pogledu zunanjih vprašanj, najprej seže po pamfletih in buletinih, katere izdaja Foreign Policy Association. Ta ustanova zavzema izrecno mesto v ameriškem javnem življenju. Njeno naziranje in mišljenje se smatra kot merodajno v inozemskih krogih. Ugled in protitež te ustanove je razviden iz nedavnega incidenta, kateri je izzval precej komentiranja v ameriških časopisih. Predzadnji dvomesečni Foreign Policy Report, napisan po Haydenu, je bil posvečen Vatikanu in takozvan Haydenov Report se smatra v Ameriki kot najstvarnejša analiza o tem predmetu. Črpajoč svoj material iz tega pamfleta, je "Izvestja" v Moskvi priobčila članek o vlogi papeža v tej vojni in to je izzvalo precej viharo senzacijo po svetu. "Izvestja" je citirala Foreign Policy, da dokaže in prikaže profašistično politiko Vatikana, ker njeni uredniki dobro vedo, da so podatki Foreign Policy nepristranski.

Sedaj Foreign Policy prihaja na svetlo s pamfletom o Jugoslaviji. Zadnji dvomesečni "report" ima naslov "The Struggle for Yugoslavia". Avtorica tega pamfleta je ga. W. Hadsel, ki analizira v vseh potankostih jugoslovansko vprašanje, katero se je dozda zdelo tako zelo zamotano večini ameriškega ljudstva. Počeni z udeleževanjem jugoslovanske ideje in vzpostavljenjem jugoslovanske države, ga Hadsel dalje poda kratko zgodovino Jugoslavije in prikazuje temeljne razlike in kali sedanega spora med zdravimi silami Narodnega osvobodilnega pokreta in protinarodne oligarhije, katere je v prošlosti držala oblast v svojih rokah in katere hoče danes potom Mihajloviča zopet podjarmiti in spraviti pod svojo oblast narode Jugoslavije.

Slednji južno-slovanski Amerikane bi moral kupiti čimveč je število tega pamfleta in ga razdati med svoje vplivne ameriške prijatelje, predvsem novinarjem, radio-komentatorjem in drugim. Pamflet, ki stane 25 centov, se naroča pri: Foreign Policy Association, 22 East 38th St., New York City.

Drugi doprinos k razčiščevanju jugoslovanskega vprašanja je članek, "The Saga of Yugoslavia", kateri je izšel v aprilski izdaji ameriške publikacije The Protestant. Ta članek tudi ob kratkem podaje ozadje jugoslovanskega odpora in spisal ga je bivši urednik "Jugoslovanskega Ameriškega Glasnika" v San Franciscu in sedanjí načelnik tiska v uradu Združenega odbora, A. Rizov. — ZOJSA.

Organizacija, ki hoče kaj doseči, mora priznati tudi delo, ne se ukvarjati samo z debatiranjem.

Ako ste prejeli opomin, da vam je naročnina potekla, prosimo, obnovite jo čimprej!

Tole mi ne gre v glavo?

Kako je takozvani demokraciji mogoče usiljevati narodom ohromeli monarhizem, to mi ni

POVESTNI DEL

BOGOMIR MAGAJNA:

Drama v vagonu

(Konec.)

Zala je položila dete v zibel, zbito iz desk od zaboja in blizu se sedaj počasi, počasi ležišču. Hipoma se ovije možu okrog vratu. Gledata se v oči in čudno-zalostna sreča sije obema v pogledih.

Po mestu je hodila Zala — ož — od jutra v popoldne in iz popoldneva v peto uro. Toplo so ji prosile oči in v teh pogledih, čudno lepih, z leskom, ki je bil kot molitev, se sijalo upanje — ož — od jutra do popoldneva in v večer. Šla je skozi tovarne, trgovine, kinopodjetja in skozi modne salone. Prijazni, do neskončnosti prijazni so ljudje. Na ustnicah jim leži sladka beseda in v pogledih usmiljenje. Niso hudobni ti ljudje, celo prijateljski pokimajo z glavo, le kruha ne dajo, dasi je njen mož obupal, dasi kriči dete po kruhu in mleku. "Grdo je," pravijo ljudje, da je vaš mož obupal in goni ženo po mestu, dasi je sam mlad. Oj, hodi Zala po mestu od jutra v večer, Zarisa se ji je trudnost v oči, ki trepečejo na jok, ustnice — ož te ustnice — rdečica zginja z njih in svetlomodre žilice je videti pod sluznico. V globinah tam za čelom, tam pod senčnicami šumi, šumi nekaj in skozi dušo trepečejo sence, kot da hočejo priklicati nezvest. Oj — kot volk-glad je črna senca v možganih. "Noč!"

"Vagon, mož, dete!"
"Dajte, kruha, kruha!"
"Ne samo kruha, tudi godbe in veselja, tudi gledišč, ki jih imate in petja in luči!"

Zala se smeje, smeje. Sto in sto ljudi mimo nje, smeh, kričanje, sto vozov, sto lesketajočih se avtov. Pred njo hrumi v zabavišču. Divja godba — black botom in tango parisien in Valencija.

Zdrzne se Zala.
"Kruha, kruha, ljudje božji!"
Misli Zala, da kriči, da vpije pa se ji le nemo premikajo ustnice. Ob njej se je pristavilo do kile z razpaljenim, vročnim pogledom.
"Družica, zakaj sloniš ob voglu?"

Zala strmi z začudenjem v njo. Tuje dekle se nasmehne.
"Nova si, kaj? Ne boš jih dobila tu. Sramujejo se ustavljati svoje vozove na prometnem kraju in prepovedano je tu — čuj — zapro te. Pojdi na trg za gledališčem. Temno je tam.
Oj, lepa si, družica! Da bi jaz imela tvoje oči in tvoje telo! Za

gledališče, družica, če hočeš denarja, veliko denarja."

Poslušaj Zala, komaj razume. Dekle se nasmehne z drobnim smehom in odhiti naprej.

"Oj Zala, denarja, veliko denarja..."

Viriska godba tango parisien, blazni black botom in petje: Valencia, Valencia, Va-len-ciaaaa... Strah se plazi skozi dušo. Vsa duša je v vagonu. Vlagaaa, glaaaad, deeteee... Oj, Zala, denarja, veliko denarja in svilen zibelka in jezero v jarku in beli labodi...

Beže, beže slike skozi dušo in v globinah za čelom in pred senčnicami nezvest...

"Denarja, veliko denarja..."

Polblaznost lega Zali v oči in za ustnice smeh, čudnolep, čudnovabljen, sladak kot med, ož, tot med in zobje leskečejo v žaricah in roka je samohotno potegnila bluzo z rame, da se vidi toča, vsa lepa, bela in modre žilice sijo pod njo. Premakne se Zala in gre naprej skozi hrup, se rije med gnečo, študenti se rezi-jo za njo, Zala pa kriči, kriči s pogledi...

Eleganten gospod na avtu je videl, videla je ona. Gospod pri-čima, pričima ona. Vozilo se je ustavilo.

Privzdignila je prst na ustnice: "Pst!"

Mimo nje drvi, drvi sto luči. "Gospod, gospod!"

"Ti znaš da samo tebe volim. Hajd u taj park Sanssouci..."

Bilo je popoldne, ko se je pojavil pijani železnikar Sime s steklenico brinjevca ob njegovem vagonu.

"Hej Peter, si doma?"

Vstal je Peter z ležišča. Trudne so mu oči in mrke poteze na obrazu. Viriska Sime, viriska in vihti steklenico, ki poje sikajoče skozi zrak.

"Poslala mi je žena iz Slovenije 'flaši' dve, ož 'flaši' dve. Kot ogenj je žganje. Greje srce in pesmi poraja. Eno sem popil, drugo imej ti, da Zali in sebi pogreješ dušo. Ni prijetno v naših palačah.

Hej Peter, podkuri srce v povračilo zgubljenemu delu, upanju, veselju! Pij, Peter, kajti neskončno lepa je samoprevara. Kje pa imaš Zalo, ženkico svojo prelepo? Saj je bila navadno v tem času v palači. Kje imaš ženkico, Peter?"
"Bedast sem bil in sem ji pustil, da poišče to, kar meni ni bilo mogoče."

Smeje se Sime, smeje glasno, da je slišati v celo prečudno selišče.

"Aha, dela išče tvoja rožica? O, vedel sem. Le verjemi, da sem vedel: Kar mora priti, naj pride! Le verjemi, dobila bo in dobil boš ti — denarja, veliko denarja, ha, ha! Saj si poznal Tinico — moja drago hčerko — pa je bila vojska, veš, takrat. Bum, bum, so delali kanoni; "bum, bum" je prepevalo v mojem železcu na fronti; žena Tina in hčerka Tinica pa sta stradali doma, o, prav takrat, ko sem jima pisal, naj pošljeta zavoj s kruhom in sirom, je šla. In je šla Tinica — saj si jo poznal? Kot angelček je bila srčkana in lepe, so ji bile oči kot oči tvoje žene Zale, da, da! Sedaj je pa ni več. Puf, kot da bi veter popihal in ni bilo več."

Med dvema griči spi in niti rožice ni na njenem grobu. In tvoja žena Zala... Fej, grdo govorim. Pijan sem, Peter, in iz lastne žalosti govorim. Pravim ti pa, raje nož kot ono bolezen. Tina, moja stara mi je brinjevca poslala. Pij, sodrug, da ti bo toplo v srcu!"

Viriska Sime naprej mimo vozov, Peter pa stoji na vratih in je kot pijan. Steklenico drži v rokah, nič ni še pil in je vendar pijan. Čudna je moč tvoje besede, o Sime!

"V pijanosti je govoril in v bolestem spominu. Ja, in vendar je imela Tinica prav take oči kot Zala. Poznal sem je deklico, drobčkano kot angelček. Pod rušo rjavo leži v tujini med dvema griči in mesto, ki ji je cepilo gnusno bolezen, leži pred rušo. Ne — o Zali pa nisi mislil prav — Sime! Poginila bi ona raje, kot bi šla."

O res ga ljubi Zala in ljubi dete z vsako žilico svojega srca, prav misli Peter in vendar ne ve Peter, da se ona žrtvuje prav radi ljubezni, te ljubezni do nje-ga in otroka.

Spilazil se je v kot. V vagonu je noč. Peter se pogreza v temo, temo, z mislijo na dno v strašno mrzlo temo. Na dnu, čisto tam na vlažnem podu mu je misel nevesela in grda kot kača.

In vendar ima Zala oči, kot jih je imela Tinica.

Spolzka kot kača je misel in glej, oči mu veže na steklenico z žganjem.

"Prodaj mi steklenico," se spomni Peter... dvajset dinarjev..."

"Pij," mu vriska kača v srce. "Samo malo," odgovarja Peter in pije, pije. V sestrano telo lega toplota in greje kri, rdečo kri.

"Se malo, še malo!"

Sedi Peter na postelji in bulji v steklenico. Do polovice je prazna steklenica.

"In vendar so njene oči kot pogled Tinice," pravi žganje, ki drvi skozi kri, skozi dušo.

"Službe ni našla. Ob sedmih so zaprti prostori. Vrniti bi se morala. Noč je. Devet je ura, devet... devet... Da, vrniti bi se morala. Zala, Zala, Zala, ha, ha; hlebec kruha in sir! Poginimo raje. Ne boš se udala žena, ljubiš me, ljubiš dete..."

"Dete!"

"Dete!" Peter se zdrzne, vstaja, prižiga luč. Otrok sedi v zibelki in nemo strmi s širokim pogledom v steklenico, ki jo drži oče v rokah. Peter se stresne po vsem telesu. V žganju je pozabil, da ni sam v vagonu. Otrok strmi, strmi v steklenico.

"Hočeš piti, zakriči oče!"

"Mleka, atek! Kje je mami-ka? Mleka, atek!" Peter gleda v blodni pijanosti na sina. Srce se mu trga na dvoje.

"Kje je mami-ka, atek!"

"Mali, mali, ni mogoče, da bi šla na... Pa saj otrok ne razume tega..."

"Daj mleka!"
"Omamim ga," si misli Peter. "Zaspal bo in pozabil na glad."

Dvigne steklenico in se bliža počasi, počasi ležišču. V otrokovi oči leži strah radi nenavadnega očetovega obraza, upanje na mleko premaga strah. Mali rokici se oklepata zelene steklenice, usteca se vsesajo v vrat, oče privzdigne dno, otrok spači obrazek, se duši, duši, oči so polne solz.

Ni mleko, mali, pa le pij, da boš lahko zaspal," prigovarja

GOSPODINJE V BERLINU so si morale najti vsled porušenih stanovanj zasilne peči kjerkoli. Enako restavracije. Gornja slika prikazuje kuhinjo neke restavracije v Berlinu, kolikor jo je še ostalo po bombardiranju.

oče z jokavim glasom. Detetu trepetava vse telo, brezmejna groza se mu riše v oči. Z rokami odrija steklenico.

"Pij," nagovarja oče pijano. Njegov glas je mrk, strašen, kot da prihaja iz groba.

"Zala je pozabila nate, jaz ne bom, nikdar ne bom, Petček! Pa ne pij, če te žge."

Ne pije sin, a pije oče, prazni do dna... Ustnice so mu skri-venčene, kot da so srkale smrt. V očeh leži pijana blaznost in glej na vratih stoje oči, tiste oči, ki so take, kot jih je imela Tinica.

Gleda, gleda Peter gleda v Zalo, v beli kruh, v beli sir, ki ga ima v naročju. Gleda tudi Zala v njega, gleda tiho, ljubeče ustnice ji trepetajo komaj vidno. Še otroku se širijo usteca v smeh, le Peter gleda, gleda pijano, blazno in se bliža počasi, počasi...

Zala se zdrzne. V svetlobi petrolejke se ji spreminja obraz, kot da se mu bliža smrt z dolgim košenim prstom. Voščenobled je obraz...

Mož gleda, gleda, spoznava... "Kje si dobila to, a?"
Zala stopi k njemu.

"Večerjali bomo. Dvigni maleda iz zibelke!"

"Kje si dobila to, a?"

Zala se smeje drobno, drobno in mu zre nepremično v oči.

"Kje si dobila to, a?"

"Pst, dragi moj! Na vratih je stal volk-glad."

Ubila sem volka, ubila sem glad! Hočeš denarja, ha, ha, sezi z roko v žep — denarja, veliko denarja."

"Vlačuga!"

Zala se mu smeje, smeje v oči. Lahna rdečica se ji vrača v lica in smeje se, smeje njemu, naravnost v oči in smeje se še, ko se ji njegove dlani oklepajo vratu, smeje se smeje velika, nepremagljiva. Mimo drvi brzovlak in tisočero isker plava v vagon. Enajsta ura v noči. Mali vpije v grozi. Zala se smeje, smeje in izginja v višavo, v neskončnost za klicem v lepše dne, za klicem v odrešenje.

Drugi dan so dali malega v sirotišče, očeta pa zaprl. Z ozirom na olajševalne okoliščine je dobil samo deset let.

O dragi, pojdi mo v park Sanssouci!

Neznanje je delavcev najhujši sovražnik.

SODELUJTE
V KAMPANJI ZA

TISOČ

NOVIH NAROČNIKOV
VSI, KI SOGLASATE
S SMERNICAMI
PROLETARCA

IZ KANSASA

Dne 12. marca je na svoji farmi blizu Franklina v Kansasu po daljšem bolehanju umrl dobroznani tukajšnji rojak Martin Stefancič, star 71 let. Nekako pred 35 leti, in spet desetletje pozneje, je pokojni Martin zelo slovel v napredni slovenski javnosti. Bil je predsednik gl. porotnega odseka SNPJ in pozneje je njen podpredsednik. V tukajšnjih naselbinah je tista leta ustanavljal društva SNPJ, socialistične klube in zadrugne prodajalne, ter z vneto podpiral sploh vse napredne delavske stvari. Zadnjih 15 ali 20 let ni bil več aktiven in se ni strinjal s stvarmi, za katere je včasih delal s tako vneto, niti jih ni maral več podpirati, dasi nam jih je včasih tako priporočal.

Kljub temu ima precejšnje zasluge za tisto napredno življenje, ki je pred leti vrvelo v naselbinah slovenskih rudarjev v Kansasu in za delo zasluži časten spomin.

Razne društvene veselice in "domače" zabave so skoro popolnoma prenehale. "Piva ni mogoče dobiti!" poudarja odbor. Za prigrizek ni težko, saj večinoma povsod koljejo doma, in še po večkrat. Veselica brez jestvin bi se nekako šla, ampak priredi veselico brez pijače! Kot krst brez otroka. Sicer pa, kako boš izvalil dolar od udeležencev, če niso nekoliko "okajeni"? In brez tega pa ni uspeha za blagajno.

Zmagovite ruske armade prodirajo naprej. Marsikoga izmed "višje" družbe, ki je upal, da tudi po tej vojni ostane vse po starem, obhaja zona. Kaj bo, če ruske armade prej zasedejo centralne države kot pridejo tja ostali zavezniki?

Te vrste skrbi se da razbrati med vrsticami v dnevnem časopisu. Mahajo s patriotično zastavo in kriče za zmago nad Hitlerjevimi hordami, na drugi strani pa... sam bog nas varuj, saj to pomaga le boljševikom...

V dopisih, iz katerih se naj bi zrcalilo naše življenje v tej deželi, imajo po mojem mnenju veliko prednost tisti, ki pri opisanju dogodkov mislijo na prošlost iz "njega dni", tam čez. Sicer pa imamo različne okuse.

Kaj pa naši soc. klubi? Mrtvilo je vsepovsod. Izredne razmere so potisnile vse prejšnje stvari na stran. Stranka je razbita in v javnosti malokdo piše ali izgovarja to ime. In če omeni socializem, ponavadi naletiš na pomilovalen posmeh — med bedaki. Ne razumejo, da ime samo na sebi ne pomeni nič, temveč ideje, katere propagira. Te ideje se pa ne da spraviti s sveta. So še vedno tukaj. So živa potreba, ki kliče po rešitvi dokler imamo na eni strani mezdne delavce in na drugi strani pa lastnike tovarn, rogov, masinerije ter proizvodnih in prometnih sredstev.

Par teh idej, ki jih je imela socialistična stranka dolgo let v programu, je, v skromni obliki, uveljavil "new deal" in delavcem zelo ugajajo. Postale so popularne, da si jih niti največji reakcionarji ne upajo razveljaviti, namreč starostno in brezposelno zavarovanje. V zadnji krizi so bila javna dela edina pomoč za milijone brezposelnih.

Vsi ti in drugi problemi bodo po vojni izbruhnili na dan še v večji meri. Neka stranka jih bo morala vključiti v svoj program, pa naj se že imenuje brek ali prek. Glavno je, da nekdo javnost zainteresira za te delavske probleme in skuša uveljaviti potrebne reforme. Sedanji dve "veliki" stranki jih prav gotovo ne bosta. — A. Shular.

ČESTITKE A. BREGANTA N. ZLEMBERGERJU

Pocahantas, Ill. — Ker obnavljam naročnino, naj ob tej priložnosti napišem par vrstic tudi v list. Zaeno pošiljam prispevek v prid Majskega glasa in za en izvod, pa en letošnji Družinski koledar mi pošljite, če jih še imate. Ako ne, pa naj gre ta vsota v tiskovni sklad.

Rad bi agital za Proletarca, a sem v tem kraju edini Slovencec. Tudi daleč naokrog ni slovenskih ljudi. Torej mi je v kampanji za tisoč navih naročnikov, kateri želim popolen uspeh, v novimi naročninami nemogoče pomagati. Ako pa bi živel med našimi ljudmi, bi pa prav gotovo agital med njimi. Priporočam vsem, da se potrudijo, ako le imajo priložnost, jaz pa bom gmotno pomagal.

Pozdrav čitateljem, posebno pa Nacetu Zlembergerju v Piney Forku, O. Včas sva žvela skupaj še v prejšnji Avstriji na Zgornjem Stajerskem, v Leobnu leta 1896-7.

Po tistem se nisva več videla. Nace je bil že takrat napred-

njak in dovzet za socialistične nauke. Tak je ostal vseskozi, zato čislam njegovo vztrajnost v prepričanju. Je na pravi poti. Cestitam mu in želim, da bi imel veliko posnemovalcev.

Anton Bregant.

Seja podružnice št. 1 SANSa in št. 34 JPO-SS za Detroit in okolico

V nedeljo 2. aprila imamo sejo ob 2. popoldne v Slovenskem narodnem domu, 17149 John R. Potrebno je, da se je udeleži vsak kdor le more in pomaga z dobrim nasvetom in denarnim prispevkom do častne završitve zgodovinske naloge Slovenskega ameriškega narodnega sveta. Tri leta že vzdihuje naš narod v težkih verigah nacifašizma. Tri, umira in se junaško bojuje proti krutemu sovragu Slovanov, vztraja v nadčloveški borbi v nadi, da bodo skoro premagane temne sile in bo tudi njemu zasijala svoboda.

Ne pozabimo, da so naši bratje, naše sestre, ki trpa in umirajo kot največji junaki in da je naša dolžnost pomagati dokler je čas.

Prispevki v marcu: Nabiralne pole: Frank Tehovnik \$7; Mary Knez \$13; Lia Menton \$18.50. Na seji nabrano \$28, skupno \$66.50.

V upravni urad v Chicagu se je poslalo v marcu \$100.

Kdor še ni v letu 1944 prispeval ničesar, naj ne pozabi, da je treba tudi gmotno pomoč, da dosežemo veliki cilj, ki ga imamo in izpolnimo obljubo, dano našemu narodu na prvem slovenskem kongresu v Clevelandu, Ohio.

Smo v času, ki zahteva jasne glave in velika srca, ki se ne strahajo truda, ne žrtve in so vedno pripravljena blažiti bol in pomagati v nesreči.

Lia Menton, tajnica.

URAD OKRAJNEGA KLERKA OKRAJA COOK, ILLINOIS

DRŽAVA ILLINOIS SS,
OKRAJ COOK

Glasom določb, ki jih določa naredba člena 7. oddelek 18. v zakoniku za primarne volitve v državi Illinois, potrjujem, da bo barva papirja, ki se bo rabila za primarne glasovnice nanašajočih se strank v primarnih volitvah, ki se bodo vršile v okraju Cook, izven mest Berwyn, Chicago, Chicago Heights in Harvey, v mestu Cicero in v vaseh Elmwood Park, Morton Grove, Skokie, Summit in Stickney, v torek dne 11. aprila 1944, bo kakor sledi:

ZA DEMOKRATSKO STRANKO - - - - - ZELENA
ZA REPUBLIKANSKO STRANKO - - - - - RJAVKASTA

V POTRDILO TEGA podpisujem to določbo in utisnem na njo naš uradni pečat okraja Cook dne 27. marca A. D. 1944.

Michael J. Flynn

okrajni klerk,
okraja Cook, Illinois

(Pečat)

NAROČITE KNJIGO "MY NATIVE LAND"

ki jo je spisal

Louis Adamič
IZ PROLETARČEVE KNJIGARNE.
STANE \$3.75

V zalogi tudi druge Adamičeve knjige.

Pišite po cenik

Naslovite:

PROLETAREC
2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.

"Majski glas"

je sedaj edina slovenska revija, ki je urejevana v korist delavskega socialističnega gibanja.

Letošnja izdaja Majskega glasa bo posvečena JOZETU ZAVERTNIKU.

Petnajst let bo minilo, od kar je umrl. A njegovo delo živi, in to bo pričal ta Majski glas!

NAROČITE GA ČIMVEČ IZVODOV

Cena za POSAMEZEN IZVOD je 35c.

Za večja naročila so cene sledeče:

10 iztisov	\$ 3.30	50 iztisov	\$14.50
15 iztisov	4.80	75 iztisov	21.00
25 iztisov	7.75	100 iztisov	27.00
35 iztisov	10.50	250 iztisov	65.00

Pošljite naročilo ko hitro mogoče!

Sodelujmo vsi, da bo imel ta MAJSKI GLAS večjo cirkulacijo kot katerikoli prejšnji!

Naročila pošljite na sledeči naslov:

PROLETAREC

3201 So. Lawndale Ave. CHICAGO 23, ILL.

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

Sovjetski režim ima v Zed. državah mnogo sovražnikov. Velika večina ameriških listov piše hujskajoče o njemu. Chicago Tribune je nedavno z zgražanjem poročala, da je bilo devet milijonov Ukrajincev deportiranih v Sibirijo in da je Stalin zadušil uporniško gibanje z jetniškimi tabori in deportacijami. Iznebil se je s temi sredstvi 18 milijonov ljudi. Tribuna pravi, da je dobila te podatke z verodostojnega angleškega vladnega vira.

Čudno bi bilo, če bi Stalin ne imel nikakršne opozicije. Toda če sodimo po dogodkih na vzhodni fronti, je Sovjetska unija jako enotna. Na nji se nič ne pozna, da je med ljudstvom vretje proti njemu. A ameriški in angleški toriji, francoski in drugi, žele, da bi bilo.

Ameriški komunisti so svojo linijo glede Italije spremenili brez vsakega truda. Napadali so Emanuela in Badoglija do trenutka, ko ju je Moskva priznala. Sedaj pa zadevo takole tolmačijo: Zaveznikom je za enotnost. Rusija ni za Emanuela, ne za Badoglija, toda protežirata ju ameriška in angleška vlada. Posebno slednja. In samo ameriška in angleška armada sta v Italiji. Rusiji ni preostajalo drugega kot to dejstvo priznati v interesu sloge in to je storila. Na vprašanja, kako to, da se sedaj ameriški in angleški uradniki izgovarjajo, da je bila Rusija prva, ki ju je priznala, pojasnjujejo, da je to "politika". Anglija in Amerika sta dali mandat Emanuelu in Badogliju, da Italijo izpeljeta iz fašizma. In kadar pravimo temu "politika" je zares to, za kakršno se je tolmači v tej deželi.

Father Coughlin skuša priti nazaj v radio, pod masko "svobode govora", a zaenkrat se mora zadovoljiti le s političnimi pridigami v svoji cerkvi in pa na shodih, na katerih nastopa. Pravi, da njegova borba ni proti židom, ne zoper kako deželo, pač pa edino proti "komunizmu". Njemu je komunizem delavsko gibanje in Rusija.

"Hitlerja je Bog ustvaril, kakor vsakega drugega človeka. Vsi so narejeni po božji podobi." In temu božjemu človeku preti poguba od komunizma. Coughlin je izredno sposoben demagog. Roosevelta sovraži, a Hitler pa mu je "po božji podobi ustvarjeno bitje".

Chicago Sun citira "fathra" Coughlina, da je v eni svojih nedavnih pridig dejal med drugim, da Francija in Italija ne bosta nikdar komunistični, ker spadata materi cerkvi. In naši vojaki, ko se vrnejo, pa naj zahtevajo "krščanski mir". Odpravijo naj bi birokracijo (Rooseveltove režim) in pa "boljševizmu" se naj zavije vrati. Torej vrnimo se v stari svet, da na njemu popravimo ceste v novo vojno. Coughlin sicer ne pridiga tega s temi besedami, ali to, kar počne, je fašizem pod masko krščanstva; je hujskanje v novo vojno (proti Rusiji) pod gesli za sklenitev "krščanskega mira".

Joseph Snoy razpravlja v tej številki o stališču Normana Thomasa napram sovjetski vladi in za en vir navaja vest v Prosveti z dne 28. feb. na 1. strani, ki je bila objavljena z naslovom "Thomas kritizira Roosevelta".

Tisto poročilo je bilo brzkone povzeto iz čikaške Tribune, ki Thomasa rada omeni vselej, kadar kje udriha po Rooseveltu in pa po Stalinu in Churchillu. Ko je bil Thomas kandidat za predsednika soc. stranke na socialistični listi, ga je Chicago Tribune, z drugimi sličnimi listi milijonarke kaste, ignorirala. Njegovih socialističnih shodov ni omenjala, ne njegovih govorov. A ko pa je Thomas začel s propagando proti Rooseveltu, v kateri je dokazoval, da nas bo zapeljal v vojno, ga je McCormickov tisk jako pogosto omenjal in hvalil.

Socialističnih shodov je sedaj zelo malo. So čezdalje bolj redki. Ko se spet pojavijo Debsi, Hillquitti, Bergerji, Oneali in Maurerji, pa jih bomo zopet imeli. Thomas nastopa največ kot povabljen predavatelj v raznih klubih. Ta, ko ga omenja s. Snoy v tem dopisu, je povsem kapitalistična ustanova. Te vrste klubi plačajo povabljenemu govorniku za predavanje od \$50 in več za kakih 15 minut govora. Če je govornik posebno slovito, mu dajo več časa in plačajo ga s stotaki, namesto z dolarji. Moje mnenje je, da bi Thomas storil veliko boljše, če bi agitiral več za socializem, pa bi ga Chicago Tribune, ki je ultra reakcionaren list, nehala citirati. Napadati Stalina je med ameriško reakcijo v modi, toda tega ne počno v interesu demokracije, kar razumni demokratični krogi dobro vedo.

Chicago Tribuna z dne 18. marca ima skoro celo kolono poročila iz New Yorka o izjavi tajnika soc. stranke Harryja Fleischmana proti ruskemu priznanju kralja Emanuela in Badoglija. A razumen čitatelj ve: Tribuna je proti "komunizmu" v Italiji in ves njen multimilijonarski častniški štab po svetu ima nalogo delovati za tako politiko, ki naj Sovjetsko unijo privede v propast in kapitalizem v zmago. Kapitalistični tisk pa je tako mogocen, in denar tako mamljiv, da so ljudstva zbegana in ne vedo pri čem da so. Rusija igra v tej svetovni drami vlogo edino sebi v korist, kar se v Proletarcu zmerom poudarja. Kapitalizem se je boji, a ker je Anglija in A-

JAPONCI NA GORNJI SLIKI so mislili napraviti po zavzetju od ameriških čet hara-kiri, a so se premislili in se udali. Predno so se nameravali usmrtiti, so si uničili svojo obleko, da ne bi prišle našim četam v roke nikake japonske skrivnosti. Naloženi so bili na ladjo na Marsalih na južnem Pacifiku in odpeljani v ameriški jetniški tabor.

merika v vojni s Hitlerjem, si (kapitalizem) ne more pomagati, da je prišel z Rusijo v zvezo. Je to sila čudno naključje: Država, ki je ustanovljena pod imenom USSR v namenu, da odpravi kapitalizem po svetu, je v zvezi z dvema glavnima stebroma kapitalizma. Tako se je dogodilo. Prideš v družbo, ki ti morda ni všeč, a moraš ostati v nji, če nečeš biti tepen.

McCormickova družba ni proti Emanuelu in Badogliju, torej čemu je poslala v ameriški dnevni tisk "special" poročilo o izjavi eksekutivne socialistične stranke proti njima? Mar zato, ker ju podpirata ameriška in angleška vlada? Ne, pač pa iz razloga, ker ju je Stalin priznal za ustavni režim. Stori je napak, to je jasno. A tudi Fleischmanova izvajanja so zidana na napačni podlagi. Če bi bila zidana na socialističnem temelju, bi mu je McCormick ne bil pohvalil.

Socialisti, ki so pozabili na organizatorično delo in se gnajivo zgolj s Stalinom in Rusijo, niso delavskemu gibanju v nobeno korist. Pečati se z Rusijo je kajpada lagje kot pa iti med delavce v Zed. državah in jih učiti socializma.

Socialdemokrati v New Yorku se tudi oglašajo za socialiste, s povdankom, da so za demokratični socializem. O Normanu Thomasu imajo zelo nelaskavo mnenje in enako on o njih. Zato pa bo treba to razdobje struj preboleti. Obnovno socialistično gibanje bo nastalo brez teh dveh struj.

Norman Thomas, ki se je v ameriški javnosti uveljavil kot socialist, je izborni kritik. Njegovi članki v Callu so interesantni. V svojih predavanjih spušča na zavezniške vlade žgoče pišce. Nesreča z njim je, da se ni mogel uveljaviti v unijah in s tem med delavstvom. Earl Browder je imel v tem oziru veliko več sreče in uspeha, čeprav je uporabljal vseskozi samo oportunistično politiko in kolovratil po kominterninih linijah.

Daily Worker je nedavno ostro prijel podpredsednika Wallacea, češ, da na svojih shodih preveč udriha po "ekonomskih rojalistih" z Wall Streeta. Glasilo Browderjeve stranke je v tistem članku poudarilo, da je sedaj glavno vprašanje sloga, in to slogo v Zed. državah je potrebno upoštevati tudi "ekonomske rojaliste" z Wall Streeta. Pravi, da je Browder svojim celicam že pred objavo tega članka naročil, da naj unije ne vabijo več Wallacea na shode, ker s svojimi hujskanji zavira pot slogi in teheranskemu dogovoru. Wallace govori na shodih proti "ameriškim fašistom", "ekonomskim rojalistom" in reakciji sploh. Ampak Wallace deluje v interesu ljudstva te dežele, ne po navodilih vnanje politike bodisi ameriške ali kakršneoli druge vlade.

Knezof Rožman je sedaj spet v javnosti, dasi ne v p. Ambrožičevem "Baragovem svetilniku". Kako bo Lemont razjasil to stvar, je njegova briga, a resnice ne bo zakril, ker je preveč razsvetljen. V Executive klubu v Chicago (družstvo ravnatelj) je dne 17. marca govoril tudi Robert R. McCormick, lastnik in urednik čikaške Tribune. Dasi je kritiziral Roosevelta drugače kakor pa ga je v istem klubu Norman

Thomas, sta si vnanjo politiko sovjetske vlade prilično slično privoščila. Podpredsednik Zed. držav Henry Wallace je McCormicka označil v enem svojih nedavnih shodov za "fašista". Ameriška politika je torej povsem skaljena in bo tako do novembarskih volitev. Kakšna pa bo potem, to ameriških volitev malo skrbi, ker ne znajo politično misliti. Težke sence pa legajo vsled te ljute politične brozge in negotovosti v ameriški politiki na London in Moskvo in na druge dežele. Kajti naj zmaga v Zed. državah letošnjega novembra kdorkoli, ta dežela bo imela v bodočem svetu sila važno in v maršcem odločujočo besedo.

La Parola v New Yorku je priobčila fascimile letaka, ki je krožil v južni Italiji z očitki zaveznikom, da svoje štiri svobodščine napačno izvajajo, oziroma, da so pozabili nanje. Vendar pa Italijani vzlic temu upajo, da bodo po porazu Nemčije in Japonske dobili toliko, kot so imeli, kajti z njihovo deželo London, Washington in Moskva že sedaj ravna kot da nam ni bila še nobenkrat sovražna. Vprašanje primorskih Slovencev je vsled tega spet zelo v negotovosti.

RAZNOTEROSTI

Bridgeport, O.—Ne vem, kakr "čudež" je to, da vselej, kadar ima sejo klub Naprej, se primeri v poletju ali nalive in povodenj, po zimi pa snežna nevihta in hud mraz, da zadržijo člane s sejo. Ravno tako se je dogajalo pred leti piknikom našega kluba. Vsled tega je nastala med ljudmi govorica, da ako hočemo dežja, ni treba drugega kakor priporočiti klubu Napreju, naj priredi piknik, pa bo tisti dan gotovo deževalo.

V letošnjem marcu smo imeli izredno "marčno" vreme. Teden pred klubovo sejo je pa bilo toplo in deževno. A v nedeljo 19. marca, na dan naše seje, je zgodaj ponoči pritisnil močan veter in hud mraz. Vendar nas je prišlo na sejo kluba toliko, da sem bil vesel kot že ne pomnim tega. In zakaj? Ko sem prečital pismo upravnika Majskega glasa, tikajoče se pozdravnih oglasov, ni bilo o tem nič debate, pač pa so navzoči akcijo enostavno podprli in sklenili iti na delo.

Seveda, s. Vitez, ki je naš zapisknikar, je nekaj "protestiral", ko sem razložil, da ima tudi on, polo, ker se gre za tem, da bomo označeni pod geslom "svoji k svojim". Torej bo šel Vitez k rojakom v Bartonu, da ostane tudi ta naselbina označena na zemljevidu našega gibanja. Seveda, sklenili smo kompromis. Med somišljeniki to ni težko. Mislim se si, ko bi imeli saj tisoč tako voljnih ljudi, kolikšna pomoč bi to bila Majskemu glasu!

★

Hvala vam vsem, sodrugi in somišljeniki, ki ste se spomnili 15-letnice smrti našega borca za delavske pravice, Jožeta Zavertnika. Bil je eden izmed glavnih ustanoviteljev Proletarca, potem pa vsa leta borec v SNPJ in v delavskem gibanju. Tako je torej popolnoma v redu, da bo naš letošnji Majski glas njemu posvečen. Naj živi njegov spomin in njegovo delo! Na omenjeni seji kluba smo

tudi sklenili, da se skliče konferenco Prosvetne matice, ki se bo vršila v nedeljo 28. maja ob 10. dopoldne pri s. Josephu Skoffu na Bartonu, Ohio.

Ker take konference že dolgo nismo imeli, je že čas, da zopet pridemo skupaj. To je potrebno še posebno zaradi današnjih resnih časov. Na dnevnem redu imamo poleg naših ožjih dolžnost še vse polno drugih vprašanj, ki se tičejo splošnosti. Po končanih razpravah in sklepanjih pa bomo imeli domačo zabavo, ki jo aranžira s sodelovanjem svojih članov in članic ter somišljenikov klub Naprej. Zagotavljajo, da bo to zabava, na kateri bo razvedrila za vse udeležence, kolikor ga je v sedanjih razmerah za delavce, ki so vsepovsod prizadeti, mogoče pripraviti. In delavci so potrebni zabave, da saj tu pa tam pozabijo na svoje skrbi, delo in težave. Navadno smo imeli tako prireditve 1. maja ali pa na bližnji datum k 1. maju. Okoliščine nam letos tega ne dopuščajo, ker je one dni mnogo drugih priredb. Bomo pa manjša festiralno svojo mednarodno solidarnost vseeno in skrbeli, da bo ideja za ljudske pravice živeła med nami.

Datum 28. maja je prikladen tudi zaradi tega, ker bo takrat že res spomlad in bo iz naselbin k s Skoffu na Barton lahko iti s poulično, ker bo manjkalo gasolina. Po 21. marcu so nam spet znižali odmerke, torej bo ravno prav, ker se bomo tja lahko z električno peljali. Ustavi tik Skoffove farme. Več o pripravih za to konferenco bo še poročano, vendar pa naj društva to naznanilo že sedaj upoštevajo in poskrbe, da pošljejo nanjo čim več zastopnikov. In seveda, vabljeno je nanjo vse drugo članstvo. — Joseph Snoy.

S SEJE KLUBA ŠT. 1 JSZ

Chicago, Ill. — Na seji kluba št. 1 dne 24. marca je bilo poročilo, da običajne prireditve v korist Proletarca, ki jo je vsako pomlad aranžiral dramski odsek kluba, letos ne bo. Vzrok so sedanje razmere.

Ob enem je omenjeni odsek sklenil podvzeti kako drugo akcijo, s katero bo Proletarcu pomagal k dohodkom. Odsek bo imel sejo, čim se Joško Oven vrne iz Mehike, in sklepal, kako nadomestiti prispevke Proletarcu, ki so s strani kluba št. 1 JSZ znašali po več sto dolarjev vsako leto. Obrnili se bomo za sodelovanje na vse tukajšnje naročnike. List namreč potrebuje naše podpore posebno sedaj, ko so mu tisk podražili že trikrat v tej dobi, in spet minuli teden, kakor je poročal tajnik.

Uverjeni smo, da bo klub št. 1 vzlic opustitvi letošnje prireditve pa na drug način izvršil svojo dolžnost. Predavanja in razprave na tej seji ni bilo in tudi oglašana ni bila. Prišlo pa je dovolj članov in članic, da smo se o marsičem pomenili. Izmed poročil je bilo najzanimivejše ono o shodu združenih Jugoslovancev, ki ga je podala klubova zastopnica v lokalnem odboru ZOJSA Frances Vreček. Na shod, ki se je vršil 19. marca, se ni računalo nobene vstopnine. Prodajalo pa se je zastavice, ki so prinesle \$73.79 dohodkov. Kolekta je znašala \$2,212.34. Stroški so bili \$86.22.

Nekateri, ki so vključeni v teh stroških, so potem vsote povrnil, tako da je znašal končni čist prebitek \$2,138.55. Od tega se je poslalo na gl. urad ZOJSA \$2,000, drugo pa je ostalo v lokalni blagajni.

Frances Vreček je ob enem s tem poročilom pojasnila, da vsako sodelujoče društvo ali klub naj prispeva, in smatra, da naj to stori tudi ta klub. In pa, da naj se izvoli saj še enega delegata. Bilo je sklenjeno, da se plača določeno vsoto in za delegata pa sta bila izvoljena Frances Vreček, ki je klub zastopala že prej, in pa Louis Beniger.

V odboru te skupne zveze Jugoslovancev v Chicago sta dva člana kluba št. 1, namreč Joseph Oblak, ki je blagajnik, in John Turk v publiciskem odseku. Zastopata eden društvo, drugi pa Sansovo podružnico. Drugi Slovenci v odboru so Anton Krapenc, podpredsednik, John Gottlieb, pomožni tajnik in Helena Kušar v nadzornem odseku.

Na prejšnji seji kluba se je odobrilo priporočilo, da naj se tudi letos priredi piknik v korist Proletarca, kakor doslej vsako leto. Na tej seji o tem nismo ničesar sklenili zaradi negotovih okoliščin. A bomo pa o tem in raznih drugih nujnih zadevah razpravljali in sklepali na prihodnji seji, ki bo v petek 28. aprila.

V Majski glas da klub št. 1 pol strani oglasa in člani ter članice ga bodo razprodajali, da pride tudi v tem mestu med ljudi v čimvečjem številu. — P. O.

NEKAJ ZA RES IN NEKAJ ZA SPAS

Springfield, Ill. — Naš znani dopisnik iz Oaklanda, Calif., se rad obregne ob svoj rojstni kraj, kjer je simbol mestu počasni polž. In tako bom tu navedel resničen dogodek iz mladih dni, kar se pa njegovega konca tiče, pa mu ne boste verjeli.

Torej naj pričnem s to dogodivščino. V mojem rojstnem kraju so priletne mamicke kaj rada zahajale vasovat k tej ali oni prijateljici in se menile kar jim je že prišlo na misel. Tako so prebile tisti svoj prosti čas in se zabavale, ali pa kregale. Jaz, mlad fantiček, sem jih rad poslušal. Posebno, kadar so se menile o Ameriki.

"O, kako dobro jim gre tam," so pripovedovale. "Meni je poslal spet 100 goldinarjev," je rekla ena o svojem možu, druga pa se pohvalila, da ji je pismo-voja prinesel od njenega (moža) zopet 150 goldinarjev. Tre-tja je rekla, "moj mi je pa kar 200 poslal!"

Meni je oče umrl, ko sem bil 4 leta star. Takrat, ko se je vršil ta pomenek, sem ležal na peči in mati je mislila, da spim. Ko je videla, da bdim, mi je rekla: "Tone, ko boš starejši in pripraven za kakšno stvar, boš moral tudi ti kam, da boš goldinarje pošiljal."

Tako se je tudi zgodilo. Bilo mi je kakih 13 ali 14 let, ko sem šel služiti k nekemu veleposelstniku za "ausknefta". Imel je prodajalno, gostilno, tobakno trafiko, veliko posestvo in konje. Ta imoviti gospod je bil znan od Novega mesta pa do Ljubljane in še daleč v oba kraja. Konji, kočijaži, kočije vseh vrst! Izpregal sem konje, jih krmil in zopet napregel. Nekaj sem imel zaslužka, a dobil sem tudi napitnin, ker sem bil vluuden. Napitninam smo tam rekli kar po spačeni nemščini "trinkel".

One dni v tistih krajih po Dolenskem se ni bilo železnice, avto-rov pa sploh ne. Tovorni in ves-

drugi promet se je vršil z vprežno živino.

Ceste — namreč cesarske ceste — so bile široke in dobro vzdrževane, na primer cesta iz Novega mesta v Ljubljano, ali pa obratno, če hočete. A po stranskih cestah pa je bil marsikje velik križ. Namreč na cesti, ne samo ob nji, kjer so križi in kapelice nekaj vsakdanjega.

Zelo težko je bilo voziti z zahodne strani v Višnjo goro, pa tudi z zapadne strani. Mesto Višnja gora stoji na vrhu skalnatega hriba, okrajne ceste pa vodijo od velike ceste na Višnjo goro in drugam.

Torej, na kratko, tisti posestnik, pri katerem sem služil, me je pošiljal v Višnjo goro po tobak. Ob eni taki priliki — bila je huda zima — sem si izbral za to vožnjo priletnega konja — takega, da ne bi bil prehter, dasi je bila cesta ledena in ob nji pa do kolena snega.

Velika cesta je bila dobro zarana, a na malih cestah pa je bil sneg neodrinjen in je bilo treba gaziti po njem. Domov grede zavijem iz mesta po mali cesti, konj zagazi v sneg, se spodtakne in obleži v njemu.

Da bo konja treba dvigniti, to sem dobro vedel, ker v takem položaju si konj sam nerad pomaga. "O, sveti trije kralji," sem mislil sam pri sebi, "kaj bo, kaj bo!" Z grlica so pridrsali paglavci in se posmehovali konju in meni, za njimi pa so prišle ženske in moški. Pravi ena: "Meni se konj zelo smili." Gledala ga je vsa obupana, ko je ležal v snegu in mežikal s svojimi velikimi očmi. Druga pa je gledala mene in rekla: "Kaj konj, meni se pa fantek smili, ker ga tako zebe!"

Možje so se med tem pripravili, da dvignejo konja in do tu je vse resnica, kar sem napisal. V naprej pa verjemite ali pa ne.

Ker konja le niso mogli spraviti pokoncu, so možje stvar preudarili in sklenili, da je treba k višnjegorskemu županu in ga prositi za pomoč.

Župan je možje poslušal, jim dal ključ od polzeve garaže, in jim rekel, naj vzamejo ven polža, z verigami vred, na katere je priklenjen, ter ga odvedejo na kraj nesreče, da jim pomaga dvigniti konja. Polž je dajal od sebe silne glasove (ne verjame-te?), ko so ga odvedli navzdol. In eden izmed mož mi pravi: "Fantiček, nič se ga ne boj, je v ketnah." Na kraju nesreče so polža privezali h konju, polž je potegnil in konj se je dvignil.

Taka je torej ta stvar. Napisal sem jo, ker "Big" Toni tako rad poudarja višnjegorskega polža. V svojem zadnjem dopisu pravi, da mu ni bilo še nikoli tako dobro, kakor sedaj, namreč Tonetu, ne polžu. Slednjemu gre sedaj najbrže jako slabo. Pije (to se pravi, Big Toni pije) zlahtno kalifornijsko kapljico, in zato se mi ne zdi prav nič čudno, ker je mi ne dobimo. Nam pošilja barvano vodo pod imenom vina. Ampak Tonetu pravim: Bogzgnaj, kadar imaš pred sabo rujnega! In ko prideš k nam, pa ga kaj pripelji s sabo, za "boglonaj" seveda. Pa se bomo dobro imeli vsi skupaj.

Anton Gorenz.

NE ČAKAJTE,

da prejmete drugi ali tretji opomin o potečeni naročnini. Obnovite jo čim vam poteče. S tem prihranite upravi ria času in stroških, ob enem pa izvršite svojo obveznost napram listu.

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST
PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO
OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING CO.

Tel. MOHAWK 4707

1838 N. HALSTED ST. CHICAGO 14, ILL.

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET
CLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izven Chicago) in Kanado \$6.00
na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero
\$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

**2657 So. Lawndale Avenue
Chicago 23, Illinois**

Iz SANSovega urada

3935 W. 26th St., Chicago 23, ILL.

Se o kvizlingih

Zadnji teden smo objavili v tej koloni odlomke izjav in govore, izrečene ob priliki umeščenja prvega slovenskega kvizlinga Leona Rupnika za predsednika ljubljanske pokrajinske uprave v službi "zaščitnika slovenskega naroda" Adolfa Hitlerja. SANS je imel te informacije že del časa, toda jih ni objavil dokler ni bil izvan. Iz Pastirskega lista škofa Rožmana je razvidno, da se je poglavar slovenske hierarhije izjavil proti slovenskemu osvobodilnemu gibanju in iz govora kvizlinga Rupnika je dokazano, da podpira izdajalsko hlapčevstvo slovenskih petokoloncev. P. Ambrožič, ki pod firmo Zveze slovenskih župnij pobira med katoličani prispevke za reveže v stari domovini in dostavlja denar škofu Rožmanu, je hotel te ljudi preslepiti. Hotel je dokazati, da tisto prgišče fašističnih pustolovcev podpira zavaznike, da se bori proti "komunistom" (Osvobodilni fronti) in okupatorjem. Dokazana pa je resnica, da se dotični neslovenski element pajdaši in kolaborira z Nemci ter se bori proti "anglo-ameriški plutokraciji", to je proti Ameriki in Angliji, ki podpira Osvobodilno fronto. Ker razen omenjenih dveh in Rusije večjih zavaznikov ni, tedaj so potrebni pač boljši dokazi, da se ugonobi dejstvo o dejanski kolaboraciji Ambrožičevih pristašev s Hitlerjevim Dolfom.

Ameriški Slovenci, katerih sinovi in hčere se borijo za Ameriko proti nacifazizmu in sedaj prelivajo svojo kri v Italijo, da se za vselej zatire in iztrebi veleniški imperializem, ki je zapisal smrtno obsodbo slovenski narodnosti, naj ta dejstva dobro premislijo. Premislijo naj karakter propagande, ki prihaja od ljudi, v katere so položili svoje globoko zaupanje, kakor tudi njen namen. Vprašajo naj se: Kako to, da vodijo ti ljudje iste vrste razdruževalno kampanjo, kot takozvani "jugoslovanski" poslanik v Washingtonu, dasi jim je znano, koliko je srbskim šovinistom za bodočnost Slovenije? SANS jim je prekrizal glavne račune in ker ga ne morejo izkorigirati v svoje posebne namene, so ga hoteli uničiti. Toda narod ni slep in je SANS se z večjim navdušenjem podprl.

V dokaz Rupnikovega izdajalskega dela za "interese" slovenskega naroda navajamo nadaljnje citate iz ljubljanskega JUTRA.

Izredna izdaja 23. septembra 1943:

Proglas predsednika generala Rupnika, najprej v nemščini, potem v slovensščini in končno v italijansščini. (Jutro je po umeščenju Rupnika postalo trojezično.)

"Slovenci in Slovenke!"

Po ukazu vodje velikonemške države (Hitlerja!) je okolišni vodja in državni namestnik Koroške, kot vrhovni komisar operacijske zone "Jadranske Primorje", postavil lastno deželno upravo za ljubljansko pokrajino ter je nam Slovencem s tem dana možnost, da svojo usodo se med to vojno sami vzamemo v svoje roke ter si z razumom, z mar-

ljivim delom, s strogo disciplino, s smislom za socialno poštenost in lojalnost ustvarimo one pogoje, ki naj slovenskemu narodu v družini narodov nove Evrope zagotovo obstoj in srečno bodočnost.

Po neznanskem trpljenju, ki so nam ga prizadeli sovražniki Evrope tajno zvezani, izdajalski in strahopetni Badoglijevi in njihovi priiskalniki ter domači boljševiški razbojniki in požigalci (Osvobodilna fronta), bo pač sleherni pošteni Slovenec uvidel, da nas bodo k miru, redu in konstruktivnemu delu in vsakdanjemu kruhu spet privedle samo strpnost z vsemi sosednjimi narodi, trdna bratska vzajemnost v naši lastni narodni skupnosti in pa tudi zaupljivo sodelovanje z nemško vojno silo, ki smo sedaj pod njeno zaščito.

Ce bomo vse svoje moči napeli v tem smislu, lahko zanesljivo upamo, da gre slovenski narod srečni bodočnosti nasproti v vsaj svoji celoti. Te naše naloge ograjata samo dva sovražnika: boljševizem (partizani), ki nas z judovsko vlado sveta hoče potlačiti do topih robov brez duše in Boga, z njim pa plutokracija, ki bi nam za judovsko blaginjo rada ukradla se to bore malo, kar imamo. Proti temu dvema sovražnikom (boljševizem in plutokracija, to je—Rusija in Amerika in Anglija!), ki se z njima bojuje nemška vojna sila na evropskih frontah, so moramo mi z vsemi sredstvi boriti v ozkih mejah naše domovine, da si po vzpostaviti varnosti ustvarimo tak mir, red in delavnost, da nam bo zagotovljena obnova in življenje v naši lepi domovini.

Jamstvo za uspeh tega boja in bodočnosti našega naroda, ki bo iz tega boja vzklikla, nam daje genijalni vodnik boja in sreče vseh malih evropskih narodov, ki jim je za čast in obnovo, vodja velikonemške države — Adolf Hitler. Pokrajinskemu upravitelju je poverjena dolžnost, da vodi prebivalstvo pokrajine tako, da predvsem z lastnimi silami doseže tako trdnost in tak ugled, kakršno si je slovenski narod sam v svojem skoro štirnajstletnem življenju že pridobil s svojo delavnostjo, s svojo prizadevnostjo, s svojo nadarjenostjo in s svojo trdnostjo vero v Boga.

Na vseh poljih življenja, zlasti pa pri pokončevanju boljševiških razbojnikov na lastni zemlji, pri preskrbi dela in kruha za vse delavoljne, pri uveljavljanju socialne pravičnosti in pri obnovi naše razdarte domovine bo pokrajinska uprava storila svojo dolžnost. Tako vse Slovence in Slovenke, še posebno pa slovensko mladino, poziva k sodelovanju. Samo tako bo v novi Evropi mogla uspevati in bo uspešna naša slovenska narodna skupnost. Pustite tedaj vse malenkostne jalove razprtije, ki so nam škodovala tako strahotno, postavite skupno blaginjo pred sebičnost, vrnite se na svoje domove k svojemu delu in pomagajte si sami, da nam tudi Bog pomaga. Tiste pa, ki se ne bi ravnali niti po tem mojem oklicu, bodo neusmiljeno zadele vojne postavbe za ta del Evrope odgovorne nemške sile."

Predsednik pokrajinske uprave, div, general Leon Rupnik.

Očividno je, da se narod ni pokoril apelu za sodelovanje z nemško vojno silo ter da je ta proglas bil posvečen onim zavodnim Slovincem, ki so zapustili svoje delo in domove in se pridružili "boljševikom". Narod ni hotel slediti vabilu, da "z lastnimi silami doseže ugled" "pod zaupljivim sodelovanjem z nemško vojno silo." Vsled tega groznjca, da jih "bodo neus-

miljeno zadele vojne postavbe ... odgovorne nemške sile."

SANS je mnenja, da naš narod v Ameriki ni toliko slep, da bi ne mogel razločevati med propagando p. Ambrožiča v korist "junaka" Rupnika in njegovih pristašev Jugoslovanske narodne stranke, ki so se iz "jugoslovenstva" spreobrili v slovenske nacifasiste. Ni čuda, da skupaj z vodstvom Slovenske ljudske stranke, ki je tvorila peto kolono nemškemu "Drang nach Osten", tudi člani Jugoslovanske narodne stranke niso bili sprejemljivi v slovensko Osvobodilno fronto. Oportunisti!

Shod pododbora Združenega odbora jugoslovanskih Amerikancev v Chicagu 19. marca, v katerem sodelujeta tudi podružnici št. 2 in 60 SANSa, je bil zvesto oblikovan in izvršen št. 48 v Collinwoodu, na katerem je nastopil tudi izvršni tajnik SANSa Mirko G. Kuhel, in drugi prispevki so doprinesli v SANSovo blaginjo \$850.00. Hvala vsem odbornikom te podružnice in drugim pridnim delavcem, zlasti tajniku Durnu, za ves trud in pošteno delo.

Dr. Frank J. Kern, član eksekutive SANSa, je svoje počitnice v Kaliforniji porabil tudi za agitacijo v prid našega političnega gibanja. Aranziral je seštanke v Los Angelesu in Fontani, kjer je naše rojake nagovoril in jim kazal slike iz starega kraja. Na prireditvi v Los Angelesu se je za SANS zbralo \$83.65, v Fontani pa \$75. Dr. J. Kernu najlepša hvala za dobro delo.

V New Yorku prireajo skupno slovenska društva in podružnice SANSa spominsko proslavo tretje obletnice upora Jugoslovanskih ljudstev proti nacizmu na Cveto nedeljo, 2. aprila, v Slov. domu v Brooklynu. Govorila bosta med drugimi Louis Adamci in Mirko G. Kuhel, ki bo nagostoval obolenega SANSovega predsednika Etbina Kristana. Bratu Kristanu želi SANS skorajšnje okrevanje in povrnitev v našo sredino.

SANSov urad je informiran, da so ameriške oblasti prenehale s treniranjem ameriških častnikov za jugoslovanski oddelk AMG (Allied Military Government). Iz tega bi se dalo soditi, da bo jugoslovanska vlada na terenu v glavnem sama vršila delo, ki je bilo namenjeno A. M. G. To je seveda uganibanje. Jasnno pa je, da se ura osvoboditve podjarmljenih slovenskih in jugoslovanskih krajev čedalje hitreje približuje. Nihalo tiktaka od severa proti jugu in obratno. Mirko G. Kuhel, izvršni tajnik.

Volilna kampanja za predsednika v senci demagogov

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Propagande v tej smeri je v republikanski stranki nič koliko.

In če zmaga McCormickova struja, kdo se bo radoval? Vsi nepristranski poznavalci ameriške politike priznavajo, da bi to bila zmaga za Hitlerja.

Iskreli, pošteni voditelji delavskih unij pa prav tako vedo, da bi to pomenilo poraz za unije pridobljenih svobodščin.

Kampanja, ki jo sedaj uganja republikanska in demokratska reakcija na eni strani, in oportunisti obeh strank na drugi, ne more voditi drugam, kakor tja, kot se boje v Londonu in Moskvi.

Vzrok temu pa je, ker tu nimamo delavskega političnega gibanja, pač pa se unije politično le zlorablja delavstvu in socialnim smotrom v škodo.

IZ ZAPISNIKA SEJE ODBOROV JSZ

dne 4. februarja 1944

Navzoči: Joško Oven, Filip Godina, Ivan Molek, F. S. Tauchar, Angela Zaitz, Fred A. Vider, John Rak, Frank Zaitz in tajnik Chas. Pogorelec. Drugi udeleženci: Louis Beniger. Predseduje Oven. Zapisnik prejšnje seje sprejet.

Publikacije: Upravnik Pogorelec poroča, da je bil mesec januar, kar se dohodkov naročnine na Proletarca tiče, eden izmed najboljših. — Am. druž. koledar smo nehali oglašati, ker kar ga je še na razpolago, jih bo lahko razpečati. Naročila zanj še zmerom prihajajo.

Upravnik je v svojem poročilu zelo pohvalil one, ki so pomagali letošnji koledar razprodati. Vzlic svoji zaposlenosti v tovarnah ali v majnah so si iztisnili še vseeno toliko časa, da so izvršili tudi to delo.

Dalje upravnik omeni, da je treba na tej seji izvoliti v smislu zakona in pravil Jugoslovanske delavske tiskovne družbe direktorij, kakor vsako leto. Urednik Zaitz poda končni pregled dela, ki se ga izvršilo pri letošnjem Am. druž. koledarju, namreč kar se sotrudništvu tiče. Po dolgih letih nismo imeli pri tem delu nobene redne ne izredne stalne pomoči, to je, nikogar, ki bi bil za ta posel namenjen v uradu.

Ivan Molek je pomagal pri koregiranju dveh spisov, Katka Zupančič pri dveh, ona je s pomočjo Jakoba Zupana ter njune hčerke Elice koregiral tudi mnogo odtiskov, nekatere po dvakrat. Pri tem delu so potrošili veliko časa. Priporoča, da naj se Katki in Elici Zupan nakaže za ta trud malo odškodnino v znesku \$35.

Louis Beniger nam je preskrbel precej klisejev in s tem koledarju na stroških, ki jih bi imeli z njimi, veliko prihranil. Ker je imel s. Beniger s tem precej potov in stroškov, urednik priporoča, da se ga odškoduje z vsoto \$10.

Dalje priporoča, da se nagradi Etbina Kristana za njegov spis z vsoto \$10. Zavzema v koledarju mnogo strani, povest je zelo dobra in sodobna. Vredna je petkrat te vsote tudi po našem merilu. Nadalje priporoča, da naj dobe po \$5 F. S. Tauchar, Frank Kerze, Joseph Chasarek in Leo Zakrajsek. Poleg teh imajo spise v koledarju Iv. Molek, Mirko G. Kuhel, Louis Beniger, Vincenc Cankar, Fred A. Vider, Anton Slabe, Katka Zupan, Janko Zega, Louis Kaferle, Joško Oven in Anton Gardien.

Louis Kaferle nam je k svojem spisu poslal tudi par klisejev in za kritje stroškov zanj poskrbel sam. Dela s koledarjem je bilo veliko v uredništvu in upravnistvu. S pomočjo sotrudnikov, agitatorjev in drugih prijateljev je bilo dobro izvršeno. Vsled nabranega gradiva, in ker je zadnje dni predno je bil koledar dotiskan, prišlo še precej oglašev, je bil povečan za 16 strani. Gradiva (postavljenega) nam ni vsled tega nič ostalo, nekaj spisov pa je moralo izostati. Pri raznih tehničnih delih, korekturah itd. je pomagala uredniku zelo veliko Angela Zaitz.

Poročilo upravnika in urednika sprejeto na znanje. Upravnik omeni, da bo on imel obširno poročilo o finančah in o agitacijskem delu na bodočih seji.

Vidér predlaga, da se vsote, ki jih navaja urednik, odobri v izplačitev. Tauchar omenja glede drugih, naj se jih bi saj vprašalo. Urednik pojasni, kako se vedno ravnamo pri tem delu. Vidrov predlog podpiran in sprejet.

Godina pravi, da ker sta urednik in upravnik imela veliko izrednega dela in pa eno pomoč manj, naj se ju nagradi vsakega s \$50. Molek podpira. Vider protipredlaga prvemu \$75 in drugemu \$50. Podpirano. Za Protipredlog oddani štirje in za predlog dva glasova.

Majski glas. — F. Zaitz pravi, da bo letos minilo 15 let, od kar je umrl Jože Zavertnik. Meni, da bi bilo zelo na mestu, ako letošnji Majski glas njemu posvetimo. Godina predlaga, da se to izvrši. Sprejeto.

Na dnevi red pride vprašanje cen Majskega glasa. Lani mu je bila cena 30c. Vsled podražitve tiska, papirja in tudi vsled večjih poštnih in drugih stroškov bi s to vsoto morda težko pokrili stroške, a kaj lahko nastane celo izguba. Kajti mi ne moremo računati na drage oglaš, kakor jih imajo angleške revije.

Tauchar predlaga, naj bo cena letošnjemu Majskemu glasu za posamezen izvod 40c in svoj predlog utemeljuje, da vsled večjih stroškov je to zvišanje popolnoma umestno.

Pogorelec pravi, da je za 5c zvišanja, torej s 30 na 35c za posamezen izvod. To pa zaradi agitacije, ker če bi bile cene previsoke, bi bilo manj naročil in bi s tem na dohodkih malo ali nič pridobili. Priporoča, naj se s tem predlogom počaka, da bomo izvedeli glede cen papirja. Oven priporoča 5c zvišanja. Na predlog Godine sklenjeno, naj se zadevo prepusti v končno odločitev upravniku in uredniku.

Tauchar nato izvaja, da je tudi koledar veliko prepečen. Vreden je sedaj \$1.50 izvod in predlaga, da se mu za prihodnje leto določi tolikšno ceno. Pogorelec pravi, da bi bil za 25c zvišanja, toliko, da nam bi pokrilo sedanje večje izdatke, ki so nastali vsled vojnih časov. Po kratki razpravi sklenjeno, da se naj o tem vprašanju sklepa na septembski seji.

Upravni odbor. — V upravni odbor so bili izvoljeni vsi dosedanj, namreč Joško Oven, predsednik, Fred A. Vider podpredsednik, Chas. Pogorelec tajnik, Filip Godina blagajnik, Frank Zaitz zapisnikar, v nadzorni odbor pa John Rak, Frank S. Tauchar in Angela Zaitz.

Razno. — Tajnik Pogorelec prečita vabilo Socialdemokratske federacije, da bi JSZ poslala na njeno konferenco v New York zastopnika. K stvari napravijo omembe Tauchar, Molek in Pogorelec, ki pravi, da ker k SDF nismo pridruženi, ne moremo poslati zastopnika tja tudi če bi imeli finančna sredstva, a lahko pa bi koga pooblastili za opazovalca na zborovanju, ki bi nam ali pa v listu poročal o svojih vtisih. A v New Yorku nimamo nikogar, ki bi ga mogli v to pooblastiti. Tauchar predlaga in je sprejeto, da se pismo sprejme na znanje.

Pogorelec omeni nato še o pogajanjih za združenje SDF in SP v Readingu. Nekaj klubov, menda trije klubi SDF v združenje s SP niso pristali in so ostali v prejšnji federaciji. F. Zaitz pojasnjuje, kako je prišlo v Readingu do teh pogajanj in v akcijo za združenje, in smatra, da če bo v soc. stranki prevladala readingska struja, pod vodstvom urednika Hofesa in pa bivšega poslanca D. Hoopsa, bo to za bodočnost socialističnega gibanja zelo dobro.

Spletke v Londonu za obvarovanje Petrovega trona

(Nadaljevanje s 1. strani.)

vo pomočjo vrnejo v svoje dvore.

Vzlic obetanju, da bo Petrova poroka brez pompa, je bila to najbolj pompozna "ohcet", kar jih je bilo v Angliji od pričetka te vojne.

Nevesti ni za prestol ...

Puričeva vlada je želela, da bi Peter s svojo poroko počakal, kajti kralji se v vojnah, kakor nam pripovedujejo pravljice, poženo prvi na bojišče in ženijo se le v mirnem času. Peter — ki se ponaša z uniformo jugoslovanskih letalcev — pa je bil med prvimi begunci in s tem dokazal, da je res dober talec. Na bojišče ni nikoli skušal priti. Rajše se je zabaval v londonskih predmestjih in sedaj v Kairu.

Princeza Aleksandra je po vseh iz Londona častnikarjem pojasnila, da ji je vseeno, če se njen mladi mož kdaj vrne na prestol ali ne. In njuni zaupniki pa so pojasnili, da se bosta po vojni brzokone za stalno preselila v Zed. države, kjer ima kralj Peter itak "investirane največ svoje imovine".

Citatelji se morda spominjajo, da ko je Jugoslavija bila pred tremi leti napadena, je bilo v tem listu ugotovljeno, da je takozvana Petrova vlada nadaljevanje prejšnje in živela bo na stroške ljudstva, kakor prejšnje vlade. Režim, ki je bil pred Petrovimi dni v sedlu, je vložil v angleške in v ameriške banke okrog 100 milijonov dolarjev v zlati valuti. S tem denarjem razpolaga zamejna vlada, ki po trditvah Titovega urada potroši za vzdrževanje sebe, Petra in njegove družine, ter za vzdrževanje svojih agentov, ministrov in ministrov na razpoloženju kakih osem milijonov dolarjev na leto.

Ali naj se kralju in njegovemu režimu pusti razsipati teh 80 ali 100 milijonov dolarjev brez vsake kontrole?

Ribar in Tito zahtevata priznanje

Z ozirom na ta denar, ki je vložen v New Yorku, Washingtonu in Londonu pod imenom jugoslovanske vlade, sta poslala Roosevelt, Churchill in Stalinu v imenu jugoslovanske osvobodilne akcije protest Ivan Ribar in Josip Broz (maršal Tito). Zahtevata, da se plačila ustavi, kajti v Ameriki troši stotisočake poslanik Fotič, ki ima na svoji listi precejšnje krdele petoliznikov, v Londonu enaka kamarila in pa Peter v Egiptu. To se mora nehati, pravijo Titovi ljudje, in tisto zlato pa se naj prepiše na ime vlade jugoslovanske osvobodilne fronte.

Peter bo "prepisan"

Monarhistični element v Londonu deluje, da denar ostane

predlaga, da se knjigo Prosvetne matice izda tudi letos. Podpirano in sprejeto. O gradivu in drugem alu naloge urediti vse potrebno odbor Prosvetne matice.

Dnevni red izčrpan in predsednik zaključil sejo.

Prosvetna matrica — Godina

vpisan na Petrovo ime, in ker je to mogoče le s kompromisom, naj se Peter pobota s Titom.

Za slepilo javnosti pa naj se napravi kakor v Italiji. Ko bo vojne konec, pa naj "ljudstvo samo odloči" kaj hoče in kaj ne. Pokojni Pašić je to načelo dobro razumel in usilil Jugoslaviji dinastijo in pa tak vladni sistem, radi katerega je v svojem kritičnem momentu tako nečastno propadla.

Izgleda, da se pristaši starega reda niso iz tega ničesar naučili. In velika nevarnost je, da tudi tisti ne, ki kontrolirajo radio postajo "Svobodna Jugoslavija".

Vabilo na sejo JPO-SS št. 8 in SANSa št. 60

Chicago, Ill.—Prihodnja seja postojanke št. 8, Slovenske sekcije Jugoslovanske pomožne odbora in ob enem postojanke št. 60 SANSa, se bo vršila v petek, 31. marca 1944 v Tomazinov dvorani, 1902 West Cermak Road. Pričetek točno ob 8. zvečer. Poleg zelo važnih točk, ki so na dnevnem redu, imam za razdeliti nekaj zelo zanimivih tiskovin, ki so seveda brezplačne. Kdor prej pride, prej melje, torej pridite ob določeni uri in to brez posebnega vabila.

John Gottlieb, tajnik.

DRŽAVLJANSKI PRIROČNIK

nova knjižica, s poljudnimi navodili kako postati AMERIŠKI DRŽAVLJAN.

Poleg vprašanj, ki jih navadno sodniki stavijo pri izpitu za državljanstvo, vsebuje knjižica še v II. delu nekaj važnih letnic iz zgodovine Zedinjenih držav, v III. delu pod naslovom RAZNO, pa Proglas neodvisnosti, Ustav Zed. držav, Lincolnov govor v Gettysburgu, Predsednik Zedinjenih držav in Poedine države z glavnim mestom, številom prebivalstva in velikostjo.

Cena knjižici je samo 50 centov + poštnino vred.

Naročila sprejema:

Knjigarna Proletarca
2301 S. Lawndale Avenue
CHICAGO 23, ILL.

POSLUŠAJTE

vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslovansko radio uro v Chicagu od 9. do 10. ure dopoldne, postaja WGES, 1360 kilocycles. Vodi jo George Marchan

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI
PODPORNI JEDNOTI

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00,
pol leta \$3.00

Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave.

CHICAGO 23, ILL.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN and SURGEON

3724 West 26th Street

Tel. Crawford 2212

OFFICE HOURS:

1:30 to 4 P. M.

(Except Wed. and Sun.)

6:30 to 8:30 P. M.

(Except Wed., Sat. and Sun.)

Res. 2219 So. Ridgeway Ave.

Tel. Crawford 8440

If no answer — Call

Austin 5700

BARETINCIC & SON

POGREBNI ZAVOD

Tel. 20-361

424 Broad Street

JOHNSTOWN, PA.

SLOVENSKÉ IN ANGLEŠKE KNJIGE

Največja slovenska
knjigarna v Zed. državah

Pišite po cenik PROLETARCU

2301 S. LAWDALE AVENUE
CHICAGO 23, ILLINOIS

Let The People Own The Cartels

We agree with Wendell Berge, assistant attorney general, when he says that cartels, as they have been established by the moguls of international capitalism, restrict rather than promote trade and increase the menace of unemployment in the post-war world.

We do not agree with the suggestion that the cartel arrangement be outlawed and abandoned.

We believe international cartels are heeded and could be used as instruments of worldwide progress and peace. About cartels we now say what the Socialists of the previous generations said about the trusts—Don't "bust the trusts," but "let the nation own the trusts." That was the Socialists' demand during the reign of Teddy Roosevelt.

And now we say—
Don't bust the cartels, but let the people own the cartels.
By organizing cartels within which they could cooperate to their mutual PRIVATE advantage the capitalist exploiters of the world's leading nations advanced their interests.

By owning the trusts at home and amalgamating them with the economy of other nations the people can promote the general welfare and preserve international peace.

Ownership is the crux of the matter. Owned privately, industries large and small, are out to prey upon the public and to compete against each other. Owned collectively, as Socialists want them to be, industries would function to give public service and would be able to cooperate to that end.

Under private control great economic power is centered in the hands of a few people who become the potential rulers of the world. Under social ownership and control the larger the industry and the greater its scope the more security and freedom would be possible for mankind.

Fascism is a fact in many spots of the world today and a growing fear everywhere because people have tolerated for too long an economy that simply does not fit with democracy. Socialism would free the race from the economic serfdom which the capitalist private-profit economy imposes upon humanity. And without economic freedom no other freedom can long endure.—Reading Labor Advocate.

Another Scheme to Grab Oil Reserve

With a persistency worthy of a better cause, the navy continues its battle to turn the Elk Hills naval oil reserve to Standard Oil of California.

Recently Secretary of the Navy Frank Knox asked Congress to remove barriers that have blocked the deal. He seeks to amend the Naval Petroleum Conservation Act of 1928, which forbids transfer to private hands.

This legislation was put through by the late Senator "Tom" Walsh and other Progressives to prevent repetition of what happened in the Harding administration, when Albert B. Fall, Secretary of the Interior, turned the Elk Hills reserve over to Edward L. Doheny.

Fall was jailed for accepting a \$100,000 "loan" from Doheny. The latter was tried, but escaped conviction.

Knox has on two occasions attempted to get around the law, but failed, thanks to the Department of Justice and Progressives in Congress.

Nearly a year ago a contract was made with Standard Oil of California under which the reserve was to be exploited with the navy getting a part of the oil. The existence of the agreement was disclosed by Congressman Jerry Voorhis (Dem., Calif.), in a sensational speech in the House.

Subsequently, before a congressional committee, Norman M. Littell, assistant attorney general, denounced the contract as "fraudulent and invalid," and it was withdrawn by the navy.

Knox's request has gone to the House Naval Affairs Committee, which will hold "full hearings" on it, according to Chairman Carl Vinson (Dem., Ga.).

Of course, the cry will be raised that "We are at war," and that "We must have oil, whatever the cost," but our guess is that Uncle Sam will "lose his shirt" unless Progressives in House and Senate are on the alert.—Labor.

QUOTES FROM NOTED

"If a had an opponent of adequate scope—of real military size—then I could actually calculate approximately where he would attack. But if one has before one military idiots, in such a case one cannot even guess where they will attack." — Adolf Hitler.

"With a national income of 165 billion dollars fairly distributed and with the entire population of the country educated to eat a good diet, it would be necessary to increase our present farm production by bringing into cultivation from 30 to 40 million more acres of land. If even a minimum adequate diet for everyone were a fact, the land in cultivation now would have to be increased 10 million acres.

"This, briefly, is the sweet water of abundance that lies imprisoned in the rock of our national economy, waiting to gush forth whenever we, the people of this nation, develop the clear understanding, the unity of purpose, and the determination to strike that rock with a demand that our economy be changed from one of scarcity to one of abundance." — James G. Patton, President National Farmers Union.

"The total scale of our production programs for 1944 exceeds even the production for 1943. I seriously warn you that the coming year will call for a production effort not only larger but far more flexible, for the purpose of meeting emergencies greater than we have ever faced before." — Secretary of War Henry Stimson.

"The job of increasing production and holding down prices has been done and will continue to be done provided the people will stand behind their President against selfish, greedy, noisy men." — Vice-President Henry A. Wallace.

"Let us not have a defeatist attitude toward the future. A nation that can produce full employment

ployment in peacetime. If all our resources be diverted to weapons of destruction, surely when peace comes they can be diverted to food, clothing, and shelter, to education, to recreation and other essentials of a fuller life.—Miss Mary Anderson, Director of the Women's Bureau of the Dept. of Labor.

AMERICAN DECENCY

Here is a story about a man who deserves some sort of Medal of Honor.

Governor Vivian of Colorado, prompted by the Denver Post, had called to legislature into session some weeks ago to pass a constitutional amendment to keep Japanese even those who are citizens, from buying any Colorado land. The bill was aimed at 1,300 Nisei who had been dumped there by the Army after exclusion from the West Coast.

These House seemed willing to pass the bill until three representatives banded together to fight it: one a Negro, the second whose brother was a Jap prisoner, the third a blind legislator. Dean Roberts of Denver's St. John's Cathedral warned his congregation: "Fascism starts in an innocent way, with public opinion mobilized against a small group unable to fight back."

The man who turned the vote, though, was 26-year old Representative Wayne Hill who had just been discharged from the Army. Said Hill to the House: "I am cautioned that I will be sorry (for my stand) . . . I am just as willing to die a political death as I am to die in battle to preserve American freedom."

Time deserves credit for breaking the story nationally.—The New Leader.

It is not wealth, nor ancestry, but honorable conduct and a noble disposition that make men great.

THE MARCH OF LABOR

Let's 'Recognize' a Better Italy

The Soviet decision to establish diplomatic relations with the Badoglio government is a symptom of the confusion and blundering of Allied political war to date. It increases rather than diminishes the necessity for a consistent Allied prodemocratic policy in Italy and throughout the world.

Russia's act may be shrewd. It certainly does not accord with the principles of a war for freedom. But Americans are hardly in a position to be hypocritical on this issue; the Kremlin is merely recognizing a noisome regime which London and Washington had chosen to support.

Several explanations may account for Russia's recognition. Stalin may wish by this means to facilitate use of Italian ships with Italian crews for the U.S.S.R. He may wish officially to register Soviet interest in Italy. He may be suggesting to London and Washington: "Since you sponsor so sorry an Italian government, we recognize it—and hope you'll bear this in mind if we get behind some governments in Eastern Europe that are equally distasteful to you."

And another possibility: Assuming for the sake of argument that Stalin would not be adverse to an Italian revolutionary triumph of the extreme left, he might well choose to give a new lease on life to the Victor-Badoglio clique, in the knowledge that the longer it keeps a liberal regime out of power, the greater will be the chance that a frustrated, bitter Italy will swing to the extreme left later on.

Any or all of those explanations may apply. They don't run parallel, but they are not mutually exclusive. On one point, certainly, there must be no misunderstanding. Russia's recognition of Victor and Badoglio indicates no love for them, or belief that they will long hold "power". Patently, therefore, the Soviet gesture in no way reduces the prospect of enthusiastic Russian recognition of an anti-Fascist government based on the Liberation Front if the Western Allies now permit one to come into being.

Meantime, the chances now obviously are greater that London and Washington also will exchange diplomatic representatives with the present Italian "government." If they do so, the case will be more pressing for permitting the kind of government to exist that deserves recognition.

The parties of the Liberation Front, steadily growing in strength, are ready to take over. Britain and America, not Russia, are still the powers behind the rickety throne that blocks them. Since "recognition time" is here, it is more urgent than ever that we let the plotters of Italian privilege fall, and recognize a better Italy. Thus we can salvage our own reputation, assist the democratic front in Italy, and begin leading the Allies to an agreed program of decency in Europe as a whole.—The Chicago Sun.

WHAT'S GOING ON HERE?

On the day following the veto of the tax bill and Senator Barkley's short-lived "revolution" against the President, The New York Times reported "one of the swiftest scrambles to buy stocks in recent months," with prices of stocks "bid up quickly."

The Times said: "Hardly had the news of Senator Barkley's revolt against the President been printed on the news tickers in the brokerage offices or become known generally through radio news bulletins, than orders began to pour onto the trading floor of the (Stock) Exchange. These purchases embraced a wide variety of stocks, but concentrated mostly on steels, motors, rubbers, coppers and aircrafts."

As we are wholly unfamiliar with the inside workings of the stock market, and positively unable to understand what—except, perhaps, the law of supply and demand—makes the value of stocks go up and down, this was puzzling news. We wondered what possible connection there could be between a "revolt" (purely political) against the President of the United States and the monetary value of securities representing ownership in corporations. We wondered why, of all things, prices were "bid up." We wondered why it was "mostly steels, motors, rubbers, coppers and

affected by the news from Washington. We noted that the scramble to buy stocks was not because the tax bill had been vetoed, or because the veto had been overridden, but apparently simply because of a split between the President and one of his party's leaders.

Some one of our readers may know the answer to this puzzle: Why should shares of stock, whose value is supposedly based solely on the physical assets and profit-making powers of a corporation, increase in value because a Senator talked back to the President of the United States?

Or to this one: Why should stock in corporations supplying the most essential war materials to the Government be most in demand in a case such as this.—The Brewery Worker.

THE "FREE" PRESS

WHITE PLAINS, N. Y. — The White Plains Reporter Dispatch refused to accept an ad from the Westchester Cooperative Society, announcing the opening of a new store, because "it is against the policy of Westchester County Publishers, Inc., (owners of the paper) to publish cooperative advertisements."

Men might go to Haven with half the labor they put forth to go to

IN THE WIND

From THE NATION

Interest in foreign languages runs with the tides of war and politics. The Berlitz School of Languages reports that the demand for Russian has more than doubled since the Red Army began to hit back in 1942, though it declines whenever Stalin makes a move or statement that is unpopular in this country. The Linguaphone Institute, which is also having a boom in Russian, says the demand for French slumped badly after the defeat of France but is now increasing rapidly.

The neutral conscience: Irish Travel, official organ of the Irish Tourist Association, recently published on one page photographs of "Fujiyama, the Sacred Mountain of Japan" and "Mount Erigal, Donegal." The caption, in large type at the top of the page, was "See Japan in Ireland."

All is not dark in Dixie. Georgia has become the first state in the Union to sponsor a statewide Sewer-Russia campaign among its high-school students. The Home-making Division of the Department of Education expects 15,000 garments to be made by girl students this month.

The Christian Century report that the Virgin Mary has been made an honorary general in the Argentine army. She receives no salary, but is allowed a "vivaticum" of ten dollars a day—which is collected by the church.

Festung Europe: A Danish underground newspaper comments thus on the 8 p. m. curfew imposed by the Nazis: "Does a Dane like anything better than to sit at home on a quiet night when the noise of the town has ceased and hear the stillness broken only by a violent explosion? That is the saboteurs' goodnight kiss to Adolf."

NEA BLAMES LOW PAY FOR TEACHER SHORTAGE

Because of their low salaries, 200,000 teachers have left elementary and high schools since Pearl Harbor, the Natl. Education Assn. reported.

Living costs since August 1939 have risen 26 per cent; teachers' salaries less than 10 per cent. Five teachers out of every 100 are being paid less than \$600 a year—\$11.50 a week.

Exec. Sec. Willard E. Givens declared that it will require \$600,000,000 to bring teachers' salaries into line with increased living costs and with industrial workers' earnings.

DRAFT DODGERS' HAVEN

"Draft dodgers' haven"—that's how some of the navy's warriors back from the sea this week describe the headquarters of the Third Naval District at 90 Church street in New York.

Returning naval officers, who have been through the toughest kind of service, are amazed at the sight they find in these headquarters, which they say are filled up with young men in officers' uniforms.

Many are declared to be millionaires' sons, who hardly know one end of a ship from another, but who have had enough influence to get sinecures in the service, far from the scene of battle.

For the most part they do work that could be performed by WAVES, or civilian girl clerks, but the pleasant berth at headquarters gives them a chance to parade about at Manhattan social events in uniform.—Labor.

SOCIAL SECURITY BILL GIVEN SLIGHT CHANCE

"Bob" Doughton Holds Out Scant Hope Measure Will Be Considered

The Wagner-Dingell Social Security bill, which has been pigeonholed by the House Ways and Means Committee since last June, seems doomed to remain there indefinitely.

Chairman "Bob" Doughton (Dem., N. C.) declared recently, that the legislation will "have to take its turn with about 200 or 300 other bills." The committee, he said, had no intention of considering the measure until tax simplification is out of the way, and that, he predicted, "will take some time."

Other members of the committee declared that "social reforms" should not be taken up during war-

Our Second Chance

On Sept. 8, 1919, Woodrow Wilson said: "I can predict with absolute certainty that within another generation there will be another World War, if the nations of the world do not concert the method whereby to prevent it." On the 25th of the same month, only a matter of minutes before the collapse which ended his active part in world affairs, he cried out: "I do not hesitate to say that the war we have just been through though it was shot through with terror of every kind, is not to be compared with the war we should have to face next time."

It was just twenty years ago that the life of Woodrow Wilson came to an end. Calvin Coolidge was President, and the League of Nations has been fatally hamstrung by the Senate of the United States. The Woodrow Wilson Foundation calls our attention to these things with a commemorative pamphlet entitled Our Second Chance.

The story of our failure in 1919 is long and complicated. It was not just the little group of willful Senators who failed. It was not just the United States that failed. Civilization failed. The old method of doing things failed. Sadly and reverently it must be said, a part of the failure was Woodrow Wilson's. But the tragic nature of our failure is evident in every casualty list. Because the fathers were fools in 1919, the sons are dying in 1944.

But it is to give a message of hope that the friends of Woodrow Wilson send out their booklet. Of hope—and also of warning. They tell us in various forms, in the words of far-scattered speakers and writers, that we are given second chances but not an endless series of them.—The New Leader.

The People's Choice?

Under our form of government, it is the people who select the chief executives of government. In theory, at least, that is so.

It appears, however, that the people actually have little choice in the matter. We reached this conclusion after reading of the recent efforts to sidetrack one leading contender for the presidential nomination by offering him second place on a ticket to be headed by another and, at present, stronger contender. And it was not a case of getting the man best qualified for the office, but simply one of political expediency, an attempt to remove what might be the popular choice.

Of course, we have our primary election system, which enables us to choose the candidate we want to vote for in the main election. But again this is no in theory only. The primary actually gives us no greater choice of candidates than those selected for our approval by the political powers working behind the scenes. Besides this, the candidates we so choose are still subject to the will of the State or national conventions of their party, which, as history tells us, are more often than not completely dominated by interests who don't give a damn about the people.

This is a democracy, and when we go to the polls we are free to vote for any candidate we like. But the trouble is that in many elections, marking the ballot is merely a matter of choosing the lesser of two evils.—The Brewery Worker.

Staggering Profits of Airplane Concerns

Additional evidence that the excess profit tax has failed utterly to curb profiteering by war contractors was supplied recently by the Securities and Exchange Commission.

After paying taxes and meeting other charges in 1942 and 1943, the profits of the 34 major companies producing airplanes equalled their net worth.

In 1942, before taxes, profits aggregated 182.4 per cent of net worth, the commission said; while after taxes profits were 52.8 per cent of net worth. In 1943, before taxes, profits were 179.2 per cent of net worth, and after taxes they were 47.2 per cent of net worth.

Thus, in two years, profits, AFTER TAXES, were just 100 per cent of the net worth of these giant corporations.

Last year the profits of Consolidated Aircraft, before taxes, were 578.3 per cent of net worth, and after paying taxes the company was able to report a profit of 117 per cent of net worth. In other words, in a single year, it recovered its entire investment and has a substantial sum to boot.—Labor.

FACING the FACTS

With PHILIP PEARL

The rapid depletion of our natural material resources due to the heavy demands of war has given rise to concern in high quarters. Efforts are being made to concentrate public attention on the dwindling oil supply of our country and to drum up support for financing pipe lines across Africa. Similar sob stories appear in print with regard to the loss of our reserves of metals and minerals.

But in all this talk you will seldom, if ever, hear any mention of the effect of the war on our human resources.

Strange, isn't it? How can people get so excited and alarmed over the loss of oil or coal or iron ore and remain silent and indifferent to the effect upon our country of the loss of manpower? What sort of society do we live in where material things take precedence over human life?

The drain upon America's human resources which this war has occasioned cannot be measured only in terms of lives lost on the battlefields, of arms and legs shot off by shrapnel or of minds destroyed by the horrors of warfare.

Child Labor Causes Heavy Toll
The widespread employment of

child labor will also cause a heavy toll. The depopulation of our schools and colleges will deprive the next generation of needed technical and professional experts. The drafting of young men from factories will result in a loss of workmen skilled in the various crafts.

But no one seems to take these things seriously. People don't stop to realize that our economy is not run by machinery but by men. Do you remember the lines:—"It'll fare the land, to hastening ill a prey, where wealth accumulates and men decay?"—Never were the words of the poet more applicable! — AFL Weekly News.

130 MILLION JOBS NEEDED

When the war ends and peacetime economy is restored, jobs will have to be found for more than 130,000,000 persons throughout the world, according to the International Labor Office.

A woman flees from temptation, but a man just crawls away from it in the cheerful hope that it may overtake him.

ADAMIC'S NEW BOOK

MY NATIVE LAND

Based upon the author's exclusive material, this incredible story of YUGOSLAVIA—the country of the Croats, the Serbians and the Slovenians—and her heroic struggle holds a significant lesson for the democracies.

Order Your Copy Now

\$3.75 a copy

PROLETAREC BOOK SHOP

2301 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.